

“Optimal Finance BOKT” MMC

**Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına
Uyğun Maliyyə hesabatları və Müstəqil auditorun
hesabatı**

**Fəaliyyətə başlama tarixindən (14 sentyabr 2020)
31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatmış il üzrə**

“Optimal Finance BOKT” MMC

MÜNDƏRİCAT

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması və təsdiq edilməsi ilə bağlı rəhbərliyin məsuliyyətinin bəyani	1
Müstəqil auditorun hesabatı	2-3
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	4
Mənəfət və ya zərər və digər məcmu gəlirlər haqqında hesabat	5
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	6
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	7
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər	8-34

Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanması və Təsdiq edilməsi ilə bağlı Rəhbərliyin Məsuliyyətinin bəyanı

Aşağıdakı bəyanat, müstəqil auditorların hesabatının 2-ci səhifəsində göstərilmiş auditorların məsuliyyəti haqqında müddəalarla birgə oxunmalıdır və "Optimal Finance BOKT" MMC-nin (bundan sonra "Təşkilat") maliyyə hesabatları ilə əlaqədar rəhbərlik və müstəqil auditorlar arasında müvafiq vəzifə bölgüsünü əks etdirmək məqsədi daşıyır.

Təşkilatın 31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən il üzrə maliyyə vəziyyətini, fəaliyyətinin nöticələrini, pul vəsaitlərinin hərəkəti və kapitalda dəyişiklikləri Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına ("BMHS") müvafiq qaydada əks etdirən maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına görə rəhbərlik məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən, rəhbərlik:

- Müvafiq mühasibat prinsiplərinin seçilməsi və uyğun olaraq tətbiq edilməsi;
- Məntiqli və məqsədə uyğun qərarların və təxminlərin qəbul edilməsi;
- Hər hansı əhəmiyyətli kənarlaşmaların açıqlanması və maliyyə hesabatlarında izah edilməsi şərti ilə BMHS-nin tələblərinə riayət olunması və;
- Əgər yaxın gələcəkdə, Təşkilatın normal şərtlər altında fəaliyyətini davam etdirəcəyi güman edilirsə, hesabat tarixinə maliyyə hesabatlarının fəaliyyətin davamlılığı prinsipi əsasında hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Rəhbərlik həmçinin:

- Təşkilatın daxilində səmərəli və yüksək səviyyəli daxili nəzarət sisteminin təşkili, tətbiqi və qorunması;
- Təşkilatın maliyyə hesabatlarının BMHS-na uyğun olaraq hazırlanması və maliyyə vəziyyətini istənilən zaman düzgün əks etdirən mühasibat uçotu sisteminin təşkil olunması;
- Mühasibat uçotunun Təşkilatın fəaliyyət göstərdiyi ölkədə qəbul edilmiş qanunvericilik və mühasibat uçotu standartlarına müvafiq qaydada aparılması;
- Mümkün imkanlardan istifadə edərək Təşkilatın aktivlərinin mühafizə edilməsinin təşkil olunması və;
- Saxtakarlıq, yanlışlıq və digər qanuna uyğunsuzluq hallarının müəyyən edilməsi və qarşısının alınması üçün məsuliyyət daşıyır.

31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən il üzrə maliyyə hesabatları Təşkilatın rəhbərliyi tərəfindən 06 may 2021-ci ildə təsdiq edilmişdir.

Rəhbərlik adından:

Əğad Əsgərov
Direktor

Firuza Məsimova
Baş Mühasib

RSM Azerbaijan

Demirchi Tower 16th floor,
37 Khojaly ave, AZ1025,
Baku, AzerbaijanT +994(12) 480 4571
F +994(12) 480 4563www.rsm.az

MÜSTƏQİL AUDİTORUN HESABATI

“Optimal Finance BOKT” MMC-nin Səhmdarına və Rəhbərliyinə:

Rəy

Biz “Optimal Finance BOKT” MMC-nin (bundan sonra “Təşkilat”) 31 dekabr 2020-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatı, həmin tarixdə başa çatmış il üzrə mənfət və ya zərər və digər məcmü gəlirlər, kapitalda dəyişikliklər və pul vasaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, habelə, əsas mühasibat prinsiplərinin və digər izahəcici məlumatların xülasəsindən ibarət olan Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun hazırlanmış maliyyə hesabatlarının audit yoxlamasını apardıq.

Bizim rəyimizə əsasən, əlavə edilmiş maliyyə hesabatları 31 dekabr 2020-ci il tarixinə Təşkilatın maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vasaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlərdə ədalətli əks etdirir.

Rəy üçün əsas

Biz auditi Beynəlxalq Audit Standartlarına (BAS) uyğun aparmışiq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyətimiz əlavə olaraq hesabatımızın “Maliyyə Hesabatlarının Auditinə görə Auditorun Məsuliyyəti” bölməsində təsvir edilir. Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının Peşəkar Mühasiblər üçün müəyyən etdiyi “Etika məcəlləsinin” (MBESS məcəlləsi) tələblərinə uyğun olaraq biz Təşkilatdan asılı deyilik və biz digər etik öhdəliklərimizi MBESS məcəlləsinin tələblərinə uyğun olaraq yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit səbutları rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasibdir.

Rəhbərliyin və maliyyə hesabatlarının idarə edilməsi üzrə məsul tərəflərin öhdəlikləri

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının MHBS-yə uyğun olaraq hazırlanmasına və düzgün təqdim edilməsinə və rəhbərliyin fikrincə, saxtakarlıq və ya xətalar nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olmadığı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına zəmin yaradan zəruri daxili nəzarət sisteminin təşkilinə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırladıqda, rəhbərlik Təşkilati ləğv etmək və ya işini dayandırmaq niyyətində olmadığı yaxud bunu etməkdən başqa münasib alternativin olmadığı halda, rəhbərlik Təşkilatın fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq hallarda fasiləsiz fəaliyyətə aid olan məsələlər haqqında məlumatların açıqlanmasına və mühasibat uçotunun fasiləsiz fəaliyyət prinsipinin istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Rəhbərlik Təşkilatın maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarət üçün məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz saxtakarlıq yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhv'lərə yol verilmədiyinə dair kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimizi özündə əks etdirən auditor hesabatının hazırlanmasından ibarətdir. Kifayət qədər əminlik dedikdə yüksək əminlik səviyyəsi nəzardə tutulur. Lakin belə əminlik səviyyəsi Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun auditin aparılması zamanı bütün əhəmiyyətli təhriflərin aşkar olunacağına zəmanət vermir. Firildaqcılıq və ya səhv nəticəsində yaranan biləcək təhriflər o halda əhəmiyyətli hesab edilir ki, onlar ayrı-ayrlıqlıda və ya bütövlükdə maliyyə hesabatları əsasında istifadəçilərin qəbul etdikləri iqtisadi qararlara təsir göstərə bilsin.

Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparılmış audit çərçivəsində biz auditin aparıldığı bütün müddət ərzində peşəkar mülahizələr irəli sürür və peşəkar skeptisizmi saxlayırıq. Bundan əlavə biz:

- Saxtakarlıq yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq maliyyə hesabatlarının əhəmiyyətli dərəcədə təhrif edilməsi risklərini müəyyən edir və qiymətləndirir, bu risklərə qarşı audit prosedurları işləyib hazırlayıv və tətbiq edir; rəyimizin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edən audit səbutu əldə edirik. Firildaqcılıq nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhv nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən yüksəkdir. Belə ki, firildaqcılıq gizli sövdələşmə, saxtakarlıq, məlumatların bilərkən göstərilməməsi, təhrif edilmiş şəkildə təqdim edilməsi və ya daxili nəzarət sistemində sui-istifadə hallarını nəzardə tutur.
- Təşkilatın daxili nəzarət sisteminin effektivliyi barədə rəy bildirmək üçün deyil, şəraitə uyğun audit prosedurlarının işlənilər hazırlanması məqsədilə audit üçün əhəmiyyətli olan daxil nəzarət sistemi üzrə məlumat əldə edirik.
- Tətbiq edilən uçot siyasetlərinin uyğunluğunu, uçot təxminlərinin və rəhbərlik tərəfindən hazırlanmış müvafiq açıqlamaların əsası olduğunu qiymətləndiririk.
- Fəaliyyətin fasılısızlıyi ilə bağlı rəhbərliyin mülahizələrinin uyğunluğu və əldə edilmiş audit səbutlarına əsasən Təşkilatın fasılısız fəaliyyət göstərmək qabiliyyəti ilə bağlı əhəmiyyətli dərəcədə şübhə yarada biləcək hadisə və şərait üzrə qeyri-müəyyənlilikin mövcud olub-olmamasına dair fikir bildiririk. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənlilikin mövcud olduğu barədə nəticəyə gəldikdə, biz auditor rəyimizdə diqqəti maliyyə hesabatlarındakı müvafiq açıqlamalara cəlb etməli, belə açıqlamalar yetərli olmadıqda, rəyimizi dəyişdirməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatının tarixinədək əldə edilmiş audit səbutlarına əsaslanır. Lakin galəcək hadisə və şəraitlər Təşkilatın fasılısız fəaliyyət göstərmək qabiliyyətini dayandırmasına səbəb ola bilər.
- Maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, o cümlədən açıqlamaları və maliyyə hesabatlarında mövcud əməliyyatlar və hadisələrin düzgün təqdim edilməsini qiymətləndiririk.

Biz digər məsələlərlə yanaşı, planlaşdırılan audit prosedurlarının həcmi və vaxtı, əhəmiyyətli audit nəticələri, eləcə də audit prosesində müəyyən etdiyimiz daxili nəzarət sistemindəki əhəmiyyətli çatışmazlıqlar barədə məlumat təqdim edirik.

06 may 2021-ci il

Bakı, Azərbaycan Respublikası

RSM Azerbaijan

"Optimal Finance BOKT" MMC
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat
31 dekabr 2020-ci il tarixinə

<u>Azərbaycan Manati ilə</u>	<u>Qeydlər</u>	<u>31 dekabr 2020-ci il</u>
AKTİVLƏR		
Pul vəsaitləri va onların ekvivalentləri	6	30,540
Portfel alış üzrə debitor borclar	7	270,000
Təxirə salınmış vergi aktivisi	11	12
CƏMİ AKTİVLƏR		300,552
KAPİTAL		
Nizamnamə kapitalı	8	300,000
Yığılmış zərər		(48)
CƏMİ KAPİTAL		299,952
ÖHDƏLİKLƏR		
Digər cari öhdəliklər	9	600
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR		600
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		
06 may 2021-ci il tarixində Mədərə Heyəti adından imzalanmış və bura xilas üçün təsdiqlənmişdir:		

Əhəd
Direktor

Firuza Məmmədova
Baş Mühasib

"Optimal Finance BOKT" MMC
Mənfaət və ya zərər və digər məcmu gəlirlər haqqında hesabat
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

Azərbaycan Manatı ilə	Qeydlər	31 dekabr 2020-ci il tarixinə bitən dövr üzrə
Haqq və komissiya xərcləri	9	(60)
Mənfaət vergisindən əvvəlki zərər		(60)
Mənfaət vergisi galiri	10	12
İl üzrə zərər		(48)
İl üzrə digər məcmu gəlir		-
İl üzrə cəmi zərər və digər məcmu gəlirlər		(48)

06 may 2021-ci il tarixində İdarə Heyəti adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir:

Əhəd Əsgərov
Direktor

Firuzə Məsimova
Baş Mühasib

"Optimal Finance BOKT" MMC
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

Azərbaycan Manatı ilə	Nizamnamə kapitalı	Yığılmış zərər	Cəmi kapital
01 yanvar 2020-ci il tarixinə qədəm	-	-	-
Nizamnamə kapitalında artım Dövr üzrə zərər	300,000 -	- (48)	300,000 (48)
31 dekabr 2020-ci il tarixinə qədəm	300,000	(48)	299,952

06 may 2021-ci il tarixində İdarə Heyəti adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir:

Əhad Əsgərov
Direktor

Firuzə Məsimova
Baş Mühasib

"Optimal Finance BOKT" MMC
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

Azərbaycan Manatı ilə	Qeydlər	31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə
ƏMƏLİYYAT FƏALİYYƏTLƏRİN DÖN YARANAN PUL VƏSAITLƏRİ:		
Mənfəət vergisindən əvvəlki zərər		
		(60)
Dövriyyə kapitalında dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat üzrə pul vəsaitlərin hərəkəti		(60)
Portfel alıştı üzrə debitor borclarda artım		(270,000)
Digər cari öhdəliklərdə artım		600
Əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitləri		(269,460)
Gəlir vergisinin ödənilməsi		-
Əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan xalis pul vəsaitləri		(269,460)
MALİYYƏ FƏALİYYƏTLƏRİN DÖN YARANAN PUL VƏSAITLƏRİ		
Nizamnamə kapitalının artırılması		300,000
Maliyyə fəaliyyəti üzrə istifadə edilən xalis pul vəsaitləri		300,000
Pul və pul vəsaitlərində xalis artma		30,540
Pul və pul vəsaitləri, idarə əvvəlinə	6	-
Pul və pul vəsaitləri, idarə sonuna	6	30,540

06 may 2021-ci il tarixində idarə Heyəti adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir:

Əhad Əsgərov
Direktor

Firuza Məsimova
Baş Mühasib

"Optimal Finance BOKT" MMC
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən il üzrə
Maliyyə Hesabatlarına Dair Qeydlər

1. Giriş

Təşkilat və onun əsas fəaliyyəti

"Optimal Finance BOKT" MMC ("Təşkilat") 2020-ci ildə təsisçilər tərəfindən ənənəvi bankçılıq sistemi vasitəsi ilə kredit əldə etmək imkanı olmayan fərdi sahibkarlara davamlı kredit xidməti göstərmək məqsədi ilə təsis edilmişdir.

Təşkilat 14 sentyabr 2020-ci il tarixində Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyi tərəfindən "Optimal Finance BOKT" MMC adı ilə qeydiyyatdan keçirilmişdir. Təşkilat 29 dekabr 2020-ci il tarixindən Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı ("ARMB") tərəfindən verilmiş BKT-37 nömrəli lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir.

Təşkilatın hüquqi ünvani aşağıdakı kimidir:

3-cü Yasamal, ev 77, mənzil 134, Yasamal rayonu, Bakı, Azərbaycan

Təşkilat bütünlükə təsisçilərə məxsusdur. Təşkilatın təsisçiləri aşağıdakı kimidir:

Səhmdarlar	Pay 31 dekabr 2020	Nizamnamə kapitalı 31 dekabr 2020
Elçin Əsgərli	100%	300,000

2. Təşkilatın əməliyyat mühiti

Azərbaycan Respublikası. Neft ixrac edən bir ölkə kimi və neftin dövlət büdcəsinin həcmi, eləcə də dəyəri etibarı ilə əsas paya sahib olduğu üçün Azərbaycan iqtisadiyyatı neftin dəyərindən əhəmiyyətli dərəcədə aslıdır. Bu səbəbdən sözügedən sahənin qiymətlərində yaranan fərqlər iqtisadiyyat üzərində böyük təsira malikdir və neftin dəyərindəki əsas dəyişikliklər valyuta dəyərdəndüşməsi, iqtisadiyyat və sənaye sahələrinin inkişafında ləngimələr, həmçinin pul vəsaitlərinin dövriyyəsində yaranan qeyri-sabitlik kimi bu və ya digər makro-iqtisadi faktorların mövcudluğuna gətirib çıxarır.

Təşkilat fəaliyyətini əsasən Azərbaycan Respublikasında həyata keçirir və nəticədə, Azərbaycanın iqtisadi və maliyyə bazarlarının inkişaf etməkdə olan bazar xüsusiyətlərinə məruz qalır.

2014-cü ilin iyun ayının ortalarından etibarən neftin qiymətində qəfil enmə müşahidə olunmağa başladı və neft sahəsindəki galirlərin, dolayısı ilə illik bütçə galirlərinin azalması, neft istehsalının aşağı enması və bu sahədə aparılan əməliyyatların dayandırılması ilə nəticələndi.

Qlobal neft qiymətlərinin aşağı səviyyədə olması, həmçinin manatın 2015-ci ildəki ikili devalvasiyası iş mühitindəki qeyri-müəyyənliyin səviyyəsini son illərdə daha da artırdı.

2017-ci ilin 12 yanvar tarixindən, Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı üzən məzənnə sisteminiə sərbəst keçid imkanı üçün kommersiya banklarına tətbiq etdiyi 4% məzənnə dəhlizini ləğv etdi, 2018-ci il ərzində isə manatın dəyəri sabitləşməyə başladı.

2019-cu ildə AMB-nin İdara Heyəti faiz dəhlizinin parametrlərini 8 dəfə nəzərdən keçirdi. Ölkədə uçot dərəcəsi tədricən 9,75%-dən 7,5%-ə, faiz dəhlizinin yuxarı həddi 11,75%-dən 9,25%-ə, aşağı həddi isə 7,75%-dən 5,75%-ə endirildi. 2019-cu ildə Azərbaycanda minimum əmək haqqı və pensiya ilk dəfə yaşayış minimumunu üstələdi.

"Optimal Finance BOKT" MMC
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

2. Təşkilatın əməliyyat mühiti (davamı)

2020-ci ildə isə minimum əmək haqqında heç bir dəyişiklik olmadı. Ölkə prezidentinin müvafiq Sərəncamla 2020-ci ilin 1 yanvar tarixinə 2019-cu il üzrə Dövlət Statistika Komitəsi tərəfindən müəyyən edilən orta aylıq nominal əməkhaqqının illik artım tempinə uyğun olaraq bütün növ əmək pensiyalarının siğorta hissəsi indeksləşdirilərək 16,6 faiz artırıldı. Artım siğorta prinsipi ilə pensiya alan bütün pensiyaçılardan, yəni 1 milyon 120 minə yaxın insanın pensiyasına şamil olundu.

30 yanvar 2020-ci il tarixində Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı koronavirus (COVID-19) infeksiyasiının yayılmasını “ictimai səhiyyə sahəsində beynəlxalq əhəmiyyət kəsb edən fəvqələdə vəziyyət” elan etdi. 2020-ci ilin birinci yarısında qlobal iqtisadiyyata koronavirus pandemiyasının yayılması öz mənfi təsirini göstərdi.

2020-ci ilin iyun-iyul aylarına doğru bir çox ölkə pandemiyanın yayılmasının azaldığını dair göstəricilər nümayiş etdirməyə başlasa da, dünyada pandemiyanın zirvəsi 2020-ci ilin iyun-iyul aylarında baş verdi və nəticədə məhdudiyyətlə bağlı tədbirləri daha da sırtlaşdı. Qapanmalar və karantin tədbirləri pərakəndə satış, nəqliyyat, səyahət, iaşa, otel, ayləncə və digər bir çox müəssisənin bağlanması ilə natiqəldəndi. Beynəlxalq ticarət də əhəmiyyətli dərəcədə azaldı. Eyni zamanda neft qiymətləri ciddi şəkildə dəyər itirdi, lakin dövrün sonunda qiymətlər nisbətən stabillaşmaya başladı. Həyata keçirilən tədbirlər yeni koronavirus hadisələrinin tədricən azalmasına səbəb oldu və 2020-ci ilin avqust ayına qədər Azərbaycan Respublikası hökuməti daxil olmaqla bir çox hökumətlər məhdudiyyətləri azaltmağa başladı. 2020-ci ilin dekabr ayında pandemiya ilə bağlı məhdudiyyətlərin yenidən sırtlaşdiyi müşahidə olundu. Dünya və ölkə üzrə maliyyə və əmtəə bazarlarında qeyri-sabitlik artmaqdadır. Rəhbərlik mövcud vəziyyətin Təşkilatın fəaliyyətinə mümkün təsirlərini izləməyə davam edəcəkdir.

3. Əsas uçot siyasəti

Hesabatların tartib edilməsinin prinsipləri

Uyğunluq prinsipi

Hazırkı maliyyə hesabatları fəaliyyətin fasılısızlığı və Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartları Şurası tərəfindən hazırlanan 31 dekabr 2020-ci il tarixinə qüvvədə olan Maliyyə Hesabatları Beynəlxalq Standartlarına (“MHBS”) uyğun şəkildə hazırlanmışdır.

Təqdimatın əsasları

Maliyyə hesabatları aşağıda göstərilmiş mühasibat uçotu prinsiplərində başqa cür qeyd olunmayıbsa (məsələn, müəyyən maliyyə alətləri ədalətli dəyər prinsipi ilə ölçülür) tarixi dəyər prinsipinə əsasən hazırlanmışdır.

Ədalətli dəyər-qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında aparılan əməliyyatlarda aktivin satılması zamanı alınan və ya öhdəliyin köçürülməsi zamanı ödənilən qiymətdir. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyərini müəyyən edərkən Təşkilat mümkün dərəcədə bazaarda müşahidə edilə bilən informasiyalardan istifadə edir.

Əgər aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri müəyyən oluna bilmirsə, Təşkilat müşahidə edilə bilən məlumatların istifadəsini maksimumlaşdırıran və müşahidə edilə bilməyən məlumatların istifadəsini minimumlaşdırıran (oxşar əməliyyatlar üçün qiymətləri, diskontlaşdırılmış pul vəsaitləri hərəkətinin təhlilini və ya emitentin xüsusi hallarda opsiyon qiymət qoyma modelini əks etdirən müqayisəli bazar yanaşmasının istifadəsi) qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə edir. İstifadə olunan məlumatlar bazar iştirakçılarının nəzərə aldığı aktiv/(öhdəliyin) xarakteristikalarına uyğundur.

"Optimal Finance BOKT" MMC
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

3. Əsas uçot siyaseti (davamı)

Ədalətli dəyər qiymətləndirmə üçün məlumatların müşahidə edilə bilmə dərəcəsinə və bütünlükə ədalətli dəyərin müəyyən olunmasında məlumatların əhəmiyyətinə əsaslanaraq müxtəlif iyerarxik kateqoriyalara bölünür:

- 1-ci səviyyə - ədalətli dəyər - eyni aktivlər/öhdəliklərin aktiv bazaradakı mövcud qiymətindən (dəyişdirilməmiş) əldə edilir.
- 2-ci səviyyə - ədalətli dəyər 1-ci səviyyədə göstərilən mövcud qiymətlərdən fərqli olaraq aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa (məs., qiymətlər) və ya dolayı yolla (qiymətlərdən əldə olunan) müşahidə edilə bilən məlumatlardan əldə olunur.
- 3-cü səviyyə - ədalətli dəyər müşahidə edilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan (müşahidə edilə bilinməyən məlumatlar) aktiv və öhdəliklər üçün məlumatları özündə əks etdirən qiymətləndirmə mexanizmlərindən əldə olunur.

Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri arasındaki köçürmələr Təşkilat tərafından dəyişikliyin baş verdiyi hesabat dövrünün sonunda tanınır.

Funksional və hesabat valyutası

Təşkilatın funksional valyutası və bu maliyyə hesabatlarının tərtib olunduğu valyuta Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan Manatıdır ("AZN").

Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında qəbul edilən əsas uçot prinsipləri aşağıda qeyd edilmişdir. Bu prinsiplər, istisna hallar göstərilmədiyi təqdirdə, bütün illərə davamlı olaraq tətbiq olunur:

Faiz gəlirlərinin tanınması

Effektiv faiz dərəcəsi metodu

MHBS 9-un tələblərinə əsasən amortizasiya edilmiş maya dəyərlə, eləcə də mənfəət və ya zərər hesabına ədalətli dəyərlə tanınan bütün maliyyə alətləri üçün faiz dərəcələri effektiv faiz dərəcəsi (EFD) metodundan istifadə etməklə tətbiq olunur. Faiz hesablanmış maliyyə aktivlərinin faiz gəlirləri MHBS 9 əsasında sair məcmu gəlirlər hesabına ədalətli dəyərlə ölçülür və faiz hesablanmış maliyyə aktivləri də EFD metodundan istifadə edilməklə təyin olunur. EFD maliyyə alətinin gözlənilən istifadə müddəti ərzində və ya daha qısa müddədə, maliyyə alətinin xalis qalıq dəyərinə qədər ehtimal olunan gələcək kassa daxil olmalarına tabe tutulan faizdir.

EFD (həmçinin, aktivin amortizasiya olunmuş dəyəri) satın alma zamanı hər hansı endirim və ya premium, EFD-nin daxili hissəsi olan haqq və dəyərlər nəzərə alınmaqla hesablanır. Təşkilat kreditin gözlənilən istifadə müddəti ərzində sabit geri qayıtma faizinin an yaxşı təxminini istifadə etməklə faiz gəlirlərini tanır. Buna görə də Təşkilat müxtəlif mərhələlərdə tətbiq olunan fərqli faiz dərəcələrinin və məhsulun digər xarakteristikalarının istifadə dövrünün (ön ödəmələr, faiz cərimələri və ödanişləri daxil olmaqla) təsirlərini nəzərə alır. Əgər maliyyə aktivlərində pul vəsaitlərinin axını ilə əlaqədar olan gözlənilər kredit riskindən başqa hər hansı bir səbəbə görə yenidən nəzərdən keçirilərsə düzəliş faiz gəlirlərində artma və azalma ilə birlikdə balans hesabatına aktivin qalıq dəyərində müsbət və ya mənfi düzəliş olaraq qeyd olunur. İcbari olaraq mənfəət və ya zərər hesabına ədalətli dəyərlə ölçüləməsi tələb olunan bütün satış aktivləri və maliyyə aktivlərinin faiz gəlirləri, müqavilə faiz dərəcələri, xalis satış gəlirlərində və maliyyə aktivlərində xalis gəlir / (zərər) mənfəət və zərər vasitəsilə ədalətli dəyər istifadə olunmaqla tanınır.

"Optimal Finance BOKT" MMC
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

3. Əsas uçot siyaseti (davamı)

Maliyyə alətləri – ilkin tanınma

Tanınmanın tarixi

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri, müştərilərə verilən kreditlər və avanslar, o cümlədən müştəri hesabları istisna olmaqla maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilkin olaraq satış tarixində, yəni Təşkilat müqavilənin şərtlərinə əsasən tərəflərdən birinə çevrildiyi tarixdə tanınır. Buna müntəzəm satışlar daxildir: bazarda tənzimləmə və konvensiyalarla müəyyən olunmuş zaman çərçivəsində aktivlərin çatdırılması, tələb olunan maliyyə aktivlərinin alınması və satılması. Müştərilərə verilən kreditlər və avanslar isə vəsaitlər müştərinin hesabına köçürüldüyü zaman tanınır. Təşkilat müştərilərin balanslarını vəsaitlər Təşkilata köçürüldüyü zaman tanıyır.

Maliyyə alətlərinin ilkin ölçüməsi

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması zamanı təsnifləşdirilən alətlərin idarə olunması biznes planı və onların müqavilə şərtlərində aslidir. Maliyyə alətləri ilkin olaraq onların ədalətli dəyərində ölçülür, maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin mənfəət və ya zərər hesabına ədalətli dəyərlər qeyd olunması halından başqa digər əməliyyat məsrəfləri bu məbləğə əlavə edilir və ya çıxılır. Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması zamanı onun ədalətli dəyəri onun əməliyyat qiymətindən fərqlənirsə Təşkilat 1-ci günün mənfəət və zərər uçotunu aşağıda təsvir olunduğu şəkildə aparır:

1-ci gün mənfəət və zərər uçotu

Maliyyə alətinin əməliyyat qiyməti, onun yalnız bazar əməliyyatlarında müşahidə oluna bilən daxilolmalarına əsaslanan qiymətləndirmə metodu əsasında təyin olunmuş ədalətli dəyərindən və ilkin tanınma zamanı yaranan ədalətli dəyərindən fərqli olduğu zaman, Təşkilat əməliyyat qiyməti və ədalətli dəyər arasındakı fərqi xalis satış gəlirlərinə tənqidi. Ədalətli dəyərin bəzi daxilolmaların müşahidə oluna bilmədiyi modelə əsaslandığı hallarda əməliyyat qiyməti və ədalətli dəyər arasındakı fərq taxira salınır və yalnız daxilolmaların müşahidəsi mümkün olduqda və ya alətlərin tanınması dayandırıldıqda mənfəət və zərərdə tanınır.

Təxira salılmış 1-ci gün mənfəət və ya zərər yalnız bazar iştirakçılarının qiymət təyin edərkən nəzərə alacaqları bir amilin (vaxt daxil olmaqla) dəyişməsi nəticəsində yaranacaq dərəcədə tanınma bilər. Təşkilatın uçot siyaseti 1-ci gün mənfəət və ya zərər yalnız girişlər müşahidə edildikdə və ya alət tanınmamış olduqda tanımaqdır.

Maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ölçümə kateqoriyaları

Təşkilat öz maliyyə aktivlərini aşağıdakı meyarlarla aktivlərin idarə olunmasının biznes modeli və aktivlərin müqavilə şərtləri əsasında təsnifləşdirir:

- Amortizasiya olunmuş dəyərlə;
- Sair məcmu gəlirlər hesabında ədalətli dəyərlə;
- Mənfəət və ya zərər hesabına ədalətli dəyərlə.

Təşkilat öz derivativlərini və satış portfelini mənfəət zərər hesabına ədalətli dəyərlə təsnifləşdirir və ölçür. Təşkilat qeyd olunan yanaşma uyğunsuzluqları əhəmiyyətli dərəcədə azaltlığı və ya aradan qaldırıldığı halda maliyyə alətlərini mənfəət və ya zərər hesabına ədalətli dəyərlə tənqidi bilər.

"Optimal Finance BOKT" MMC
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

3. Əsas uçot siyaseti (davamı)

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri

Amortizasiya olunmuş dəyərlə tanınan bank hesabları, müştərilərə verilən kreditlər və avanslar, maliyyə investisiyaları

Təşkilat yalnız aşağıdakı hər iki şərt ödənərsə *Bank hesabları, müştərilərə verilən kreditlər və avanslar* və digər maliyyə investisiyalarını amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçür:

- Maliyyə aktivləri müqavilə əsasında pul vəsaitləri hərəkətinin toplanması məqsədi daşıyan biznes modelin tərkibindədir;
- Maliyyə aktivlərinin müqavilə şərtləri ödənilməli olan əsas məbləğin qalıq dəyərinə hesablanmış faiz və əsas məbləğlərin geri ödənişindən yaranan pul vəsaitlərinin daxil olmalarına götürüb çıxarır.

Bu şərtlərin detalları aşağıda təsvir olunub:

Biznes modelin qiymətləndirilməsi

Təşkilat onun biznes məqsədlərinə çatmaq üçün maliyyə aktivləri qruplarının idarə olunmasını ən uyğun şəkildə əks etdirilməsi səviyyəsində özünün biznes modelini təyin edir.

Təşkilatın biznes modeli maliyyə alətlərinə görə tək-tək deyil, cəmlənmiş portfellərin daha yüksək səviyyələrinə görə qiymətləndirilir və aşağıdakı müşahidə oluna bilən faktorlara əsaslanır:

- Biznes modelin performansı və bu biznes model daxilində saxlanılan maliyyə aktivləri necə qiymətləndirilir və Təşkilatın əsas idarə heyətinə təqdim olunur;
- Biznes modelin performansına (və bu biznes model daxilində saxlanılan maliyyə aktivlərinə) təsir edən risklər və xüsusilə də, bu risklərin idarə olunması üsulu;
- Təşkilatın menecerlərinə müavinətlər necə verilir (məsələn, kompensasiya aktivlərin ədalətli dəyərinə və yaxud müqavilə üzrə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətinə əsaslanır);
- Satışların gözlənilən tezliyi, dəyər və vaxtı da Təşkilatın qiymətləndirilməsi baxımından mühim aspektlərdən hesab edilir.

Biznes model qiymətləndirməsi "ən pis hal" və "stress vəziyyəti" halları nəzərə alınmadan gözlənilən qrafikaya əsaslanır. İlkin tanınmadan sonra pul vəsaitlərinin hərəkəti Təşkilatın gözləntilərindən fərqli bir şəkildə həyata keçirilirsə bu halda Təşkilat biznes modelində qalan maliyyə aktivlərinin təsnifatını dəyişmir, lakin yeni başlayan və ya yeni satın alınan maliyyə aktivlərini qiymətləndirərkən bu məlumatları da daxil edir.

Yalnız əsas məbləğin və faizlərinin fərdi ödənişi (YƏMFÖ)

Təşkilat təsnifat prosesinin ikinci mərhələsində maliyyə müqaviləsi şərtlərinin test meyarlarına uyğun olub olmadığını müəyyən edir.

Test mərhələsinin əsas vacib prinsipi maliyyə aktivinin ədalətli dəyərinin ilkin mərhələdə tanınması və maliyyə aktivinin qüvvədə olduğu müddət ərzində dəyişməsi (məsələn, hər hansı bir təkrar ödəmə və ya premium/endirim amortizasiyası) kimi müəyyənlaşdırılmışdır.

Kreditin verilməsi zamanı ən mühim maraq amillərindən biri pulun zaman dəyərinin və kredit riskinin nəzərə alınmasıdır. YƏMFÖ qiymətləndirməsi aparmaq üçün Təşkilat mühakimə, maliyyə aktivlərinin hansı məzənnədə istifadə edilməsi və faiz dərəcəsinin müəyyənləşdirilməsi kimi əlaqəli faktorların nəzərə alınmasının tətbiq edilir.

"Optimal Finance BOKT" MMC
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

3. Əsas uçot siyaseti (davamı)

Yalnız əsas məbləğin və faizlərinin fərdi ödənişi (YƏMFÖ) (davamı)

Bundan fərqli olaraq pul vəsaitlərinin hərəkəti risklərində və ya dəyişkənlilikə məruz qalmasını izah edən müqavila şərtlərinə əsasən pul vəsaitlərinin axını yalnız ödənilmiş əsas və faiz məbləğlərindən yaranır. Bu kimi hallarda maliyyə aktivlərinin mənfəət və ya zərər hesabında ədalətli dəyərlə MZƏD ölçülməsi tələb olunur.

Ticarət üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəlikləri

Təşkilat maliyyə aktivlərini və ya maliyyə öhdəliklərini alqı-satçı işlərində və ya qısamüddətli mənfəət əldə etmək məqsədi ilə verilmiş olduğu vəziyyətə görə təsnifləşdirir yaxud birlikdə idarə olunan maliyyə hesablamalarının bir hissəsini formalasdır. Satılı bilən aktivlər və öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ədalətli dəyərlə qeyd olunur və ölçülür. Ədalətli dəyərdəki dəyişkliklər xalis ticarət gəlirində tanınır. Faiz və dividend gəlirləri və ya xərcləri, müqavilənin şərtlərinə uyğun olaraq və ya ödəniş haqqı yarandıqda xalis ticarət gəlirində qeyd olunur.

Bu təsnifata, əsasən yaxın müddətdə satış məqsədilə alınmış qiymətli kağızları və qısamüddətli müqavilələr daxil edilmişdir.

MHBS 9 aktivlərin idarə edilməsi və alətlərin müqaviləli pul vəsaitlərinin hərəkəti xüsusiyyətləri üçün müəssisənin biznes modelinin birləşməsi əsasında maliyyə alətlərinin təsnifləndirilməsini tələb edir. Ticarət üçün saxlanılan borc alətləri olan maliyyə aktivləri mənfəət və ya zərər hesabında ədalətli dəyərlə ölçülməyə gətirib çıxaran iş modeli ilə nəticələnir.

Sair məcmu gəlir hesabatında ədalətli dəyərdə (DMGƏD) tanınan borc alətləri

Təşkilatlar aşağıda göstərilən şərtlərin hər ikisinin yerinə yerinə yetirilməsi şərtiylə Sair Məcmu Gəlir hesabatına əsasən ədalətli dəyərdə tanınan borc alətlərinin MHBS 9-a uyğun olaraq yeni kateqoriyalarını tətbiq edir:

- Bu alət müqaviləli pul vəsaitlərinin hərəkəti toplanması və maliyyə aktivlərinin satışına nail olmaqla bir biznes modelində keçirilir;
- Müqaviləli pul vəsaitlərinin hərəkəti və satılı bilən maliyyə aktivlərinin müqavilə şərtləri YƏMFÖ testinə cavab verir.

Sair məcmu gəlirlər hesabatında ədalətli dəyərlə tanınan borc alətləri sonradan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilmiş və ədalətli dəyərdə yaranan dəyişkliklər mənfəət və ya zərər vasitəsilə ölçülür. Təşkilatların eyni təhlükəsizlik xidmətində birdən daha çox investisiyaya malik olması vəziyyətində, FIFO metodu tətbiq edilməkdədir. Balansdan kənar vəziyyətdə isə, daha əvvəl sair məcmu gəlirlər hesabatında tanınan bütün toplanmış mənfəət və zərərlər, sair məcmu gəlirlər hesabına ədalətli dəyər metodundan gəlir və xərcə yenidən təsnifləndirilməkdədir.

Sair məcmu gəlirlər hesabatına ədalətli dəyərlə tanınan kapital alətləri

Təşkilatlar, nadir hallarda ilkin tanınma zamanı maliyyə alətlərini 32 sayılı MUBS Maliyyə alətləri: "Təqdimat standartına" uyğun gəlirsə və ticari məqsədli saxlanılmırısa sair məcmu gəlirlər hesabına ədalətli dəyərlə tanır.

Bəzi kapital investisiyalarını, sair məcmu gəlirlər hesabına ədalətli dəyərlə kapital alətləri kimi sınıflandırmayı seçirlər. Bu kapital alətlərində gəlir və zarərlər heç zaman mənfəət və ya zərər hesabatına geri tanınma bilməz. Dividendlər, ödəmə haqqı təşkil edildiyində, təşkilatların xərclərinin bir qismının kompensasiya edilərək gəlir əldə etmələri kimi hallar- məsələn, sair məcmu gəlirlərdə qeyd olunan mənfəət istisna olmaqla, eynilə digər faaliyyət gəlirləri kimi, mənfəət və ya zərər hesabında öz əksini tapır. Sair məcmu gəlirlərdə ədalətli dəyərlə tanınan kapital alətləri, dəyərsizləşmə qiymətləndirilməsindən kənar tutulmaqdadır.

"Optimal Finance BOKT" MMC
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

3. Əsas uçot siyaseti (davamı)

Alinmış borclar və digər borc götürülmüş məbləğlər

Ilkin tanınmadam sonra, alınmış borclar və borc götürülmüş məbləğlər, amortizasiya edilmiş xərclər kimi ölçülür.

Amortizasiya edilmiş xərclər, effektiv faiz dərəcəsinin daxili hissəsi olan maliyyə xərcləri, hər hansı bir endirim, və ya premiya fondları nəzərə alınaraq hesablanmaqdadır. Həm kapital, həm də öhdəlik komponentlərini özündə cəmləşdirən mürəkkəb maliyyə alətləri dərc olunma tarixində ayrılır.

Təşkilatlar, qeyri –tərəmə alətlərinə mühasibat əməliyyatlarını yerinə yetirərkən, ilk önce bu alətlərin mürəkkəb olub olmadığını müəyyən edir və daha sonra bu alətin hər bir komponentini ayrı ayrılıqda, maliyyə aktivləri, öhdəliyi və ya kapitalı kimi, MUBS 32 əsasında, təsnifləşdirir.

Geri dönüştürüle bilən alətlərin öhdəlik və kapital komponentlərinin təsnifi, bəzi səhmdarlar üçün bir variantın istifadəsi baxımından iqtisadi cəhətdən sərfəli görünsədə, geri dönüşüm əməliyyatının tətbiqi zamanı dəyişiklik səbəbiylə yenidən nəzərdən keçirilə bilməz. Mürəkkəb maliyyə alətinin ilkin sərmayasının kapital və öhdəlik komponentlərinə örtülməsi zamanı, kapital, alətin bütün həqiqi dəyərinin qalıq məbləğlərinin ixracından sonrakı hali olaraq dəyərləndirilir və bu məbləğ öhdəliklər üçün ayrı bir şəkildə qeyd olunur. Hər hansı bir mürəkkəb maliyyə alətinə bağlı olan tərəmə tərkibli alətlərin dəyəri, kapitaldan fərqli olaraq, öhdəlik komponentlarına daxil olmaqdadır. Təşkilatlar kapital və öhdəlik bölgüsünü müəyyən etdikdən sonra, sonrakı mərhələ olaraq, öhdəliklərin ayrı ayrılıqda nəzərə alınması vacib olan tərəmələrə malik olub olmadığını müəyyənləşdirməlidir.

Mənfəət və ya zərər hesabına ədalətli dəyərlə tanınan maliyyə aktivləri və öhdəlikləri (MZƏD)

Bu kateqoriyaya aid olan maliyyə aktivləri və öhdəlikləri, kommersiya məqsədli olmayan və ilkin mühasibat prosesi zamanı rəhbərlik tərəfindən müəyyən olunan və ya icbari şəkildə MHBS 9 nəzdində haqqı dəyəri ölçüsə bilən kateqoriyalardır. Rəhbərlik ilkin uçot sonrası yalnız aşağıda göstərilən kriteriyalardan biri yerinə yetirildiyində mənfəət və ya zərər hesabına ədalətli dəyərlə tanınan bir alət müəyyən edir. Bu cür təyinatlar hər bir alət üzrə ayrıca həyata keçirilir:

- müvafiq təyinat mühasibat uçotunda fərqli tanınma halında yarana biləcək uyğunsuzluqları aradan qaldırır və ya əhəmiyyətli dərəcədə azaldırsa;
və ya
- Borclar risklərin idarə edilməsi siyaseti və ya investisiya strategiyasına əsasən idarə olunan və onların fəaliyyəti ədalətli dəyər əsasında qiymətləndirilmiş maliyyə öhdəlikləri qrupunun bir hissəsidir;
və ya
- Bir və ya daha çox derivativi olan öhdəliklər, əksər hallarda istənilən pul vəsaitlərinin hərəkəti əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməyincə müqavilə ilə və ya bənzər bir alətlə əlaqədar derivativlərin ayrılmاسının qadağan edildiyi hesab edilir;

Mənfəət və ya zərər hesabına ədalətli dəyərlə tanınan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri ədalətli dəyərdə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilir.

Ədalətli dəyərdəki dəyişikliklər Təşkilatın öz kredit riskindəki dəyişikliklər səbəbindən öhdəliklərin ədalətli dəyərində hərəkətlər istisna olmaqla, mənfəət və zərər hesabatında qeydə alınır. Ədalətli dəyərdəki dəyişikliklər sair məcmu gəlirlər vasitəsilə öz kredit ehtiyatında qeydə alınır və mənfəət və zərərə geri qaytarılmır. Mənfəət və ya zərər hesabatında əks etdirilən alətlər üzrə əldə edilmiş və ya hesablanmış faizlər, faiz gəliri və ya faiz xərci ilə, hər hansı bir endirim / mükafat və alət əməliyyatının xərclərini alətin ayrılmaz bir hissəsi kimi nəzərə almaqla və effektiv faiz dərəcəsindən istifadə etməklə həsablanır...

"Optimal Finance BOKT" MMC
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

3. Əsas uçot siyaseti (davamı)

Mənfəət və ya zərər hesabına ədalətli dəyərlə tanınan maliyyə aktivləri və öhdəlikləri (MZƏD) (davamı)

Səhmdar alətlərinin payı üzrə dividend gəlirləri, ödəniş hüquq təsis edildikdə, digər əməliyyat gəlirləri kimi mənfəət və ya zərərdə qeydə alınır.

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin yenidən təsnifləşdirilməsi

Təşkilatın satın aldığı, satıldığı və ya ixtisar etdiyi biznes sahələri istisna olmaqla, Təşkilat ilkin tanınmadan sonrakı mərhələ üçün maliyyə aktivlərini yenidən təsnifləşdirmir. Maliyyə öhdəlikləri heç zaman yenidən təsnifləşdirilmir. Təşkilat 2020-ci ildə hər hansı bir maliyyə aktivlərini və öhdəliklərini yenidən sinifləşdirməyib.

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması

Şərtlərin və şəraitlərin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirilməsinə görə tanınmanın dayandırılması

Təşkilat, şərtlər və şərtlər yenidən razılışdırıldıqda, müştəriyə verilən kreditlər və avanslar kimi maliyyə aktivinin tanınması dayandırılır, nəticədə, yeni kredit təsnif olunur, tanınmanın dayandırılmasından yaranan fərq gəlir və ya xərcdə tanınır, dəyərsizləşmə zərərinin hələ yaradılmışlığı dərəcəyə kimi. Yeni tanınmış kreditlər GKZ ölçmə məqsədləri üçün yeni kredit dəyərsizləşmiş hesab edilənə qədər 1-ci Mərhələdə təsnifləşdirilir, yeni kredit ilkin tanımada dəyərsizləşmiş olmadıqda.

Təşkilat müştəriyə kredit verilməsininin dayandırılıb-dayandırılmamasını qiymətləndirərkən, aşağıdakı faktları nəzərdə alır:

- Kreditin valyutasının dəyişməsi;
- Kapital xüsusiyatlarının təqdimatı;
- Qarşı tərəfdəki dəyişiklik;
- Dəyişikliklərin bu cür tanınması müqabilində modifikasiya alətləri artıq YƏMFÖ meyarlarına cavab verməyəcəyinin məlum olması.

Əgər dəyişiklik nəğd pul vəsaitlərinin axışında əhəmiyyətli dərəcədə fərqliliyə səbəb olmursa, dəyişiklik tanınmanın dayandırılmasına gətirib çıxara bilməz. Orijinal ehtimal olunan faiz dərəcələrində diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkətindəki dəyişikliyə əsasən, Təşkilat, hər hansı bir dəyərdən düşmə (dəyərsizləşmə) halları qeyd edilmədiyi təqdirdə, bununla bağlı olaraq mənfəət və zərər hesabına dəyişikliklərin təsirini uçota alır.

Əsaslı dəyişikliklərdən başqa tanınmanın dayandırılması halları

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivindən pul vəsaitlərinin hərəkətini almaq hüququ başa çatıqda maliyyə aktivinin (və ya mümkün olduqda, maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya oxşar maliyyə aktivlərinin bir hissəsi) tanınması dayandırılır.

Təşkilat maliyyə aktivini yalnız və yalnız aşağıdakı hallarda köçürüb bilər:

- Təşkilat maliyyə aktivlərindən pul vəsaitlərinin axınıni əldə etmək üçün müqavilə hüquqlarını köçürmüştür;

və ya

Pul vəsaitlərinin hərəkəti hüququnu saxlayır, lakin "ötürmə" razılaşması ilə üçüncü tərəfə maddi gecikmə olmadan alınan pul vəsaitlərinin hamısını tam ödəmək öhdəliyi götürür ki, bu ödəniş

"Optimal Finance BOKT" MMC
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

3. Əsas uçot siyaseti (davamı)

Əsaslı dəyişikliklərdən başqa tanımının dayandırılması halları (davam)

Maliyyə aktivləri (davamı)

Təşkilatın maliyyə aktivini üzrə pul vəsaitlərinin axını ("əsas aktiv") almaq üzrə müqavilə hüquqlarını saxladığı əməliyyatlardır, lakin həmin pul vəsaitlərinin hərəkatı bir və ya bir neçə müəssisəyə ("son alicilər"), aşağıdakı üç şərt yerinə yetirildikdə ödənilir:

- Təşkilat, alınmış məbləğin tam ödənilməsi və faiz dərəcələrinə uyğun faiz məbləğləri ilə qismüddətli avanslar istisna olmaqla, orijinal aktivdən ekvivalent məbləğlərin yığımını həyata keçirmədiyi halda, alicilara məbləğləri ödəmək öhdəliyi yoxdur;
- Təşkilat, potensial alicilara təminat olaraq təqdim etdiyi aktivdən başqa, hər hansı bir digər orijinal aktivni sata və ya girov qoya bilməsə;
- Təşkilat potensial alicilar adına toplanan pul vəsaitlərini əhəmiyyətli gecikmə olmadan təhvil vermək məcburiyyətindədirse.

Əlavə olaraq, Təşkilat bu cür pul axınlarını yenidən investisiya etmək hüququna malik deyil, istisna olaraq yığım tarixi və potensial alicilara lazım olan pul köçürülmə tarixləri arasında olan dövr ərzində qazanılmış faizlər də daxil olmaqla, toplanış tarixi və son alicilara tələb olunan pul köçürülmə tarixi arasındaki müddət ərzində.

Transfer yalnız tanımının dayandırılması hallarına uyğunlaşdırılır, həmçinin :

- Təşkilat aktivin bütün risklərini və mükafatlarını əhəmiyyətli dərəcədə ötürmüştür;
və ya
- Təşkilat aktivin bütün risklərini və mükafatlarını əhəmiyyətli dərəcədə nə ötürmiş nə də saxlamamışdır lakin aktiv üzrə nəzarətin ötürülməsini təmin etmişdir.

Təşkilat, bütün əsaslı riskləri və mükafatlarını əhəmiyyətli dərəcədə köçürmədikdə və ya əlində saxlamadıqdə, yalnız aktivin nəzarətini özündə saxlayıbsa, aktiv yalnız Təşkilatın davamlı təsirini əhəmiyyətlilik dərəcəsi ilə tanınır və bu halda Təşkilat həmçinin əlaqəli öhdəliyi tanımlıdır. Köçürülmüş aktiv və əlaqəli öhdəlik Təşkilatın əlində saxladığı hüquq və öhdəlikləri əks etdirən əsaslarla ölçülür.

Köçürülmüş aktiv üzərində təminat şəkli alan davamlı müdaxilə və təsir gücü, aktivin orijinal balans dəyərinin altında və Təşkilatın ödəməsi tələb oluna biləcək maksimum məbləğlə ölçülür.

Davamlı təsir köçürülmüş aktiv üzrə yazılı və ya satın alınan bir variantın (və ya hər ikisinin) formasını alırsa, Təşkilatın aktivini yenidən satın alma prosesində ödəməsi lazım gələn dəyərdə ölçülür. Ədalətli dəyərlə ölçülümuş bir aktiv üzrə yazılı təklif seçimi olmasına halında, Təşkilatın davam edən təsirinin şəhəsi, köçürülmüş aktivin ədalətli dəyəri və seçmə əməliyyat qiymətinin aşağı olması şərtlərilə məhdudlaşır.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəliklərinin tanınması öhdəliklərin sıfırlanması, ləğv edilməsi ya da vaxtının bitməsi hallarında dayandırılır. Mövcud maliyyə öhdəliyi eyni kredit verəndən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli şərtlər ilə avəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirildikdə, belə bir mübadilə və ya dəyişiklik öz öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması və yeni öhdəliklərin tanınması kimi qəbul edilir. Orijinal maliyyə öhdəliklərinin balans dəyəri və ödənilməli ödənişlər arasındaki fərq mənfiət və zərərdə tanınır.

"Optimal Finance BOKT" MMC
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

3. Əsas uçot siyaseti (davamı)

Maliyyə aktivlərinin dəyərdən düşməsi

Gözlənilən kredit zərərlərinin tanınması prinsiplərinə ümumi baxış

Təşkilatın, birlikdə "maliyyə alətləri" adlandırılın kredit şərti öhdəliklər və qarantiya müqavilələri ilə yanaşı, mənfəət və ya zərər hesabında ədalətli dəyərlə saxlanılan bütün kreditlər, digər borc maliyyə aktivləri gözlənilən kredit zərərləri üçün ehtiyat yaradır. Kapital alətləri MHBS 9-a uyğun olaraq dəyərsizləşməyə məruz qalmır.

GKZ yaranmasından bu yana kredit riskində əhəmiyyətli bir artım olmadıqca, aktivin ömrü boyu yaranması gözlənilən kredit zərərlərinə dayanmaqdadir. Hesabat tarixindən sonrakı 12 ay müddətində maliyyə alətində ehtimal olunan hadisələrdən qaynaqlanan zərərləri təmsil edən hissədir.

Hər ikisi maliyyə alətlərinin əsas portfelinin xarakterində asılı olaraq ya fərdi əsasda ya da kollektiv əsasda hesablanır. Təşkilat hər hesabat dövrünün sonunda, ilkin tanımadan sonra maliyyə alətlərinin kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artıb-artmadığını, maliyyə alətlərinin qalan faydalı ömrü ərzində dəyərsizləşmə riskindəki dəyişikliyi diqqətə alaraq qiymətləndirmə aparmaq siyasetini həyata keçirmişdir.

Yuxarıdakı prosesə əsaslanaraq Təşkilat kreditlərini aşağıda açıqlandığı şəkildə Mərhələ 1, Mərhələ 2, Mərhələ 3 və dəyərsizləşmiş (POCI) kreditlər kimi qruplaşdırır.

Mərhələ 1: Kreditlərin ilkin tanınması, Təşkilat 12 aylıq GKZ-ə əsaslanan ehtiyat məbləğini tanıyır. Mərhələ 1 kateqoriyasında qruplaşdırılan kreditlər həmçinin kredit riskinin artaraq Mərhələ 2-dən yenidən təsnifləşdirilmiş kreditləri də özündə cəmləşdirir.

Mərhələ 2: Borc verildikdən sonra kredit riskində əhəmiyyətli artım baş verdiqda, Təşkilat kreditin gözlənilən faydalı ömrü ərzində yarana biləcək zərərlər üçün ehtiyat yaradır. Mərhələ 2 kreditləri əlavə olaraq, kredit riskinin artlığı və kreditin Mərhələ 3-dən etibarən yenidən təsnifləşdirildiyi təsislərdə ehtiva edir.

Mərhələ 3: Əhəmiyyətli dərəcədə dəyərsizləşmə müşahidə olunan kreditlər. Təşkilat kreditin gözlənilən faydalı ömrü ərzində yarana biləcək zərərlər üçün ehtiyat yaradır.

POCI: Alınan və ya yaradılan kredit aktivləri üçün ilkin tanımda dəyərsizləşmə müşahidə olunan maliyyə aktivləridir. POCI aktivləri orjinal tanımmalar sırasında ədalətli dəyərdə qeydə alınır və faiz gəlirinin sonrakı tanınmaları effektiv faiz dərəcəsinə əsaslanır. GKZ yalnız ehtimal edilən dəyərsizləşmədə növbəti dəyişiklik olduğunda tanınır və ya genişləndirilir.

Təşkilatın geri ödənilməmiş kredit məbləğlərilə bağlı bərpə olunmasına dair gözləntisi qalmadığı hallarda bütünlükə və ya hissəvi maliyyə aktivinin ümumi balans dəyəri azaldılır. Bu, maliyyə aktivinin tanınmasının (qismən) dayandırılması hesab olunur.

Gözlənilən kredit zərərlərinin hesablanması

Təşkilatlar effektiv faiz dərəcəsinə qədər azalmış qısamüddətli nağd pul daxilolmalarını ölçmək üçün dörd ehtimal yönümlü ssenariya dayanaraq gözlənilən kredit zərərlərini hesablayırlar. Qısamüddətli nağd pul azalmaları müqaviləyə uyğun olaraq Təşkilata ödənilməli pul axınları ilə Təşkilatın ümumilikdə əldə etməyi gözlədiyi məbləğ arasındakı fərqdir.

Gözlənilən kredit zərərlərinin hesablanmasında əsas elementlər aşağıdakılardır:

- *Defolt ehtimalı-* (Öhdəliyin yerinə yetirilməməsi ehtimalı) verilmiş zaman kəsiyində ödənilməmə ehtimalının təsviri hesablanmalıdır

"Optimal Finance BOKT" MMC
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

3. Əsas uçot siyasəti (davamı)

Gözlənilən kredit zərərlərinin hesablanması (davamı)

Defolt ehtimalı bəzən yalnız dəyərləndirilən zaman müddətində baş verə bilər, lakin, ehiyatlar portfel daxilində davamlı olaraq saxlanılmış ola da bilər.

- **Defolt ehtimalında açıqlanma-** hesabat tarixindən sonra əsas məbləğin və faizin müqavilə ilə müəyyən edilmiş və ya hər hansı digər formada təyin edilən geri ödəmə şərtləri daxil olmaqla, təklif edilən güzəştərdən mümkün azalmaların və gecikmiş ödəmələrə yığılmış faizlərin nəzərə alınaraq gələcək tarixdəki dofoltun açıqlama qeydlərində yaradacağı dəyişikliklərin əvvəlcədən təxmin edilməsidir.
- **Defolt ehtimalında mümkün zərərlər-** Verilmiş müddət ərzində defolt hadisəsinin baş verməsindən yaranan zərərlərin əvvəlcədən təxmin edilməsidir. Bu daha çox müqavilə üzrə məbləğlər ilə borc verənin qoyulmuş girovların realizasiyası da daxil olmaqla almayı gözlədiyi məbləğ arasındakı fərqə əsaslanır.

Gözlənilən kredit itkilərini əvvəlcədən dəyərləndirərkən dörd müxtəlif ssenariləri nəzərə alınır (əsas vəziyyət, qalxış, yumuşaq düşüş (enmə 1), və daha kəskin enmə (enmə 2). Bunların hər biri müxtəlif defolt ehtimalı, defolt vəziyyətində açıqlama və defolt ehtimalında mümkün zərərlərə əlaqəlidir. Vəziyyətdən asılı olaraq, ödənilməyən borcların ödənilmə ehtimalının və girovun dəyərinin və ya aktivin satılmasından əldə ediləcək məbləğin də nəzərə alınaraq geri qaytarılmasına dair müxtəlif ssenarilər də daxil edilə bilər.

Kredit zərərlərində maksimum dövr Təşkilat hüquqi cəhətdən daha erkən müddətə tanımlı olduğu hallar istisna olmaqla maliyyə alətinin müqavilə müddəti ilə müəyyən edilir.

Dəyərsizləşmə zərərləri və azadolmalar maliyyə aktivinin balans dəyərinə müəyyən edilmiş alınmamış borc öhdəliyinə görə yaradılan gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyatlardan formalasian modifikasiya zərərləri və ya gəlirlərində ayrılıqda balansa və açıqlama qeydlərində öz əksini tapır. Gözlənilən kredit zərəri metodunun mexanizmlərini aşağıdakı kimi izah etmək olar:

- 1-ci mərhələ: Təşkilat hesabat tarixindən sonraki 12 aylıq müddət ərzində maliyyə alətinin mümkün ödənilməmə ehtimalının nəticəsi kimi istifadə müddəti üzrə gözlənilən kredit zərərinin 12 aylıq nisbatını hesablayır. Təşkilat hesabat tarixindən sonraki növbəti 12 aylıq müddət üçün gözlənilən ödənilməmə hadisəsinə ehtiyat məbləğini hesablayır.

Bu gözlənilən 12 aylıq ödənilməmə ehtimalları effektiv faiz dərəcəsinə yaxınlaşana qədər azaldıb, ödənilməmə hadisəsində gözlənilən itkilərin miqdarında vurularaq ödənilməmə hadisəsində açıqlama qeydlərinin proqnozlaşdırılmasına istifadə olunur. Hər dörd ssenari üçün bu hesablamlar yuxarıda izah edildiyi kimidir.

- 2-ci mərhələ: Borcun kredit riski orijinaldan əhəmiyyətli dərəcədə artıqda Təşkilat istifadə müddəti üzrə gözlənilən kredit zərəri ehtiyati yaradır. Mexanizmlər ssenarilər də daxil olmaqla yuxarıda izah edilən digər ssenarilərlə oxşarlıq təşkil etsə də ödənilməmənin ehtimalı və ödənilməmə hadisəsində zərərlərin miqdarı maliyyə alətinin istifadə müddətinə əsasən proqnozlaşdırılır. Ehtimal olunan nağd pul ehtiyatları orijinal effektiv faiz dərəcəsinə yaxın məbləğə qədər azaldılır.
- 3-cü mərhələ: Təşkilat kredit dəyərsizləşməsi nəzərə alınan borclara gözlənilən istifadə müddəti üzrə kredit zərərləri hesablayır. Bu metod 2-ci mərhələdə verilən ödənilməmə ehtimalı 100% müəyyən edilmiş aktivlərlə oxşardır.
- Alınmış və ya orijinal kredit dəyərsizləşməsi müəyyən edilən aktivlər ilkin tanınmada kredit dəyərsizləşməsi hesablanan aktivlərdir. Təşkilatlar ilkin tanınmadan istifadə müddəti üzrə gözlənilən kredit zərərlərinə yalnızca yığılmış dəyişiklikləri dörd ehtimal yönümlü ssenarilərə əsaslanaraq tənqidir.
- Borc öhdəlikləri və akkreditivlər.

"Optimal Finance BOKT" MMC
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

3. Əsas uçot siyaseti (davamı)

Gözlənilən kredit zərərlərinin hesablanması (davamı)

Alınmamış borç öhdəliyinə istifadə müddəti üzrə gözlənilən kredit zərərlərini proqnozlaşdırarkən Təşkilat borç öhdəliyinin gözlənilən hissəsinin istifadə müddəti bitdikdən sonra alacağını nəzərdə tutur. Gözlənilən kredit zərəri, dörd ssenarinin ehtimal ağırlığına əsaslanan nağd pulun çəkildiyi təqdirdə, gözlənilən çatışmazlıqların bugünkü dəyərinə əsaslanır. Gözlənilən nağd pul çatışmazlığı, kredit üzrə gözlənilən effektiv faiz dərəcəsinə yaxınlaşanda təxirə salınır.

Həm kredit, həm də alınmamış bir öhdəlik daxil olan kredit kartları və dövriyyə vəsaitləri üçün gözlənilən kredit zərərləri kreditlə birlikdə hesablanır və təqdim olunur. Kredit öhdəlikləri və akkreditivlər üçün gözlənilən kredit itkiləri *ehtiyat* məbləği içərisində tanınır.

• **Qarantiyalar**

Hər bir zamanet üzrə Təşkilatın öhdəliyi, gəlir hesabatında tanınmış məcmu amortizasiya məbləğinin azaldılması və gözlənilən kredit itkiləri ehtimalının daha yüksək olması ilə ölçülür.

Bu məqsədla, Təşkilat, sahibinin kredit zərərinə görə geri ödəyəcəyi məbləğin riskə uyğun effektiv faiz dərəcəsi tətbiq edilmiş azalmaların hazırlı dəyərini əvvəlcədən təqribi hesablayır. Hesablama ehtimal ağırlıklı dörd ssenari ilə aparılır. Maliyyə təminatı müqavilələri ilə bağlı gözlənilən kredit itkiləri *ehtiyatlar* daxilində tanınır.

Digər məcmu gəlirlər içərisində balans dəyəri ilə ölçülən bore alətləri (DMGƏD)

Digər məcmu gəlirlər içərisində balans dəyərində ölçülümiş borc alətlərinin gözlənilən kredit zərərləri bu maliyyə aktivlərinin qalıq dəyərini maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda azaltır. Bunun əvəzində, aktivlərin amortizasiya olunmuş dəyərlər ölçülümləsi halında yaranacaq ehtiyata bərabər olan məbləğ, sair məcmu gəlirlərdə mənfəət və ya zərərə müvafiq yığılmış dəyərsizləşmə məbləği olaraq tanınır. Saир мəcmu gəlirlərdə yığılmış zərərlər, aktivlərin silinməsi zamanı mənfəət və zərər hesabına qaytarılır.

Alınmış və ya ilkin tanınmadan kredit dəyərsizləşməsi müəyyən olunmuş maliyyə aktivləri

Alınmış və ya ilkin tanınmadan kredit dəyərsizləşməsi müəyyən olunmuş maliyyə aktivləri üçün Təşkilat ilkin tanınmadakı zərər ehtiyatlarına yalnız yığılmış dəyişiklikləri tanır.

Gələcəklə bağlı proqnoz xarakterli məlumatlar

Gözlənilən kredit riski modellərində, təşkilatlar aşağıdakı kimi geniş iqtisadi informasiyalara əsaslanmaqdadır:

- ÜDM artımı;
- İşsizlik dərəcəsi;
- Mərkəzi bankın faiz dərəcəsi;
- Təsərrüfatı qiymətləri indeksi.

Gözlənilən kredit zərərlərinin hesablanması üçün istifadə olunan məlumatlar və modellər, maliyyə hesabatları tarixində bazarın bütün xüsusiyyətlərini əks etdirə bilməz. Belə fərqlər əhəmiyyətli dərəcədə vacib olduqda bunu əks etdirmək üçün, keyfiyyətə uyğun bəzən müvəqqəti olaraq düzəlişlər edilir.

Yuxarıda göstərilən məlumatlar yalnız məsələyə aydınlıq gətirmək məqsədilə seçilmiş ümumi iqtisadi göstəricilərdir. Praktikada əmtəə qiymətləri inflasiya dərəcələri, valyuta məzənnələri və dövlət büdcəsinin kəsirləri kimi digər göstəricilər də istifadə oluna bilər.

"Optimal Finance BOKT" MMC
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

3. Əsas uçot siyaseti (davamı)

Girov qiymətləndirməsi

Təşkilat maliyyə aktivləri üzərində kredit risklərini azaldılması üçün mümkün olduğu qədər girovdan istifadə etməyə çalışır. Təşkilat, pul, qiymətli kağızlar, akkreditivlər / zəmanətlər, daşınmaz əmlak, debitor borcları, ehtiyatlar, digər qeyri-maliyyə aktivləri və xalis müqavilələr formasında kredit alətləri kimi müxtəlif formalarda mövcud ola bilər. Girov təmin edilmədiyi halda, bu Təşkilatın maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında qeyd edilmir.

Lakin, girovun balans dəyəri gözlənilən kredit zərərlərinin hesablanmasına təsir göstərir. Adətən, ən az, kreditin verildiyi anda və üç ayda bir dəfə yenidən qiymətləndirilir. Bununla yanaşı, bəzi girovlar, məsələn, marja tələblərinə aid pul və ya qiymətli kağızlar gündəlik qiymətləndirilir.

Mümkün olduğu təqdirdə, Təşkilat təminat kimi saxlanılan maliyyə aktivlərini qiymətləndirmək üçün aktiv bazar məlumatlarından istifadə edir. Sabit bazar qiymətinə sahib olmayan digər maliyyə aktivləri modellərdən istifadə etməklə qiymətləndirilir. Daşınmaz əmlak kimi qeyri-maliyyə girovları ipoteka brokerləri kimi üçüncü tərəflərin verdiyi məlumatlara görə və ya mənzil qiymət indeksləri əsasında qiymətləndirilir.

Girovun ötürülməsi

Təşkilatın siyaseti müsadirə edilmiş girovların Təşkilatın daxili əməliyyatları üçün ən yaxşı şəkildə istifadə edilə biləcəyini və ya satılmalı olduğunu müəyyən etməkdir. Daxili əməliyyatlar üçün yararlı olacaq təsbüt edilmiş girovlar üçüncü şəxslərə ötürülməyi dəyərdən aşağı və ya orijinal təmin edilmiş aktivin balans dəyərində hesablanır. Satışın daha əlverişli olduğu müəyyənləşdirilmiş girovlar, satış üçün saxlanılan aktivlərdə, balans dəyərində (əgər aktivlər olduqda) və ya balans dəyərindən qaytarılma tarixində satış üçün çəkilişək xərclər çıxılmaqla Təşkilatın daxili siyasetinə uyğun olaraq tanınır.

Təşkilat normal fəaliyyəti dövründə pərakəndə portfelində əmlak və ya digər aktivləri fiziki olaraq üçüncü şəxslərə ötürür, adətən auksionda borc öhdəliyini ödəmək üçün xarici agentləri cəlb edir. Hər hansı əlavə dəyər müştərilərə / borcalanlara qaytarılır. Bu praktikanın nəticəsi olaraq hüquqi ötürülmə prosesinə məruz qalmış yaşayış obyektləri balansa qeyd edilmir.

Silinmələr

Maliyyə aktivləri yalnız bərpa edilməsi mümkün olmadığı halda təsdiq edildiyi zaman qismən və ya tam olaraq silinir. Silinəcək məbləğ yüksəlmiş zərər ehtiyatından çox olduqda, fərq əvvəlcə ümumi balans dəyərinə tətbiq edilən ehtiyata əlavə olunur. Hər hansı bir sonrakı bərpa kredit zərərləri üzrə xərclər hesablanır.

MHBS 7R.35L müəssisələrdən dövr ərzində silinmiş və hələ də icra fəaliyyətinə məruz qalan maliyyə aktivləri üzrə qüvvədə olan məbləği açıqlamağı tələb edir. Bu tələb, Təşkilatın aktivi bərpa etmək üçün heç bir əsaslı gözləntiləri olmadığı təqdirdə və əlavə prosedurları icra etməkdən imtina etdikdə silməsinə imkan verən MHBS 9.5.4.4 ilə ziddiyat təşkil edir.

Ədalətli dəyər müstəqil şəkildə fəaliyyət göstərən yaxşı məlumatlandırılmış müstəqil tərəflər arasında əməliyyatın ümumi şərtlər əsasında həyata keçirildiyi zaman aktivin mübadilə edilə bildiyi və ya öhdəliyin yerinə yetirildiyi məbləği təşkil edir. Ədalətli dəyər fəal bazarda alınıb satılan maliyyə aktivləri üzrə cari tələb qiymətini və maliyyə öhdəlikləri üzrə cari təklif qiymətini əks etdirir. Bazar riskləri qarşılıqlı şəkildə əvəzələşdirilən aktiv və öhdəliklər ilə əlaqədar Təşkilat qarşılıqlı surətdə əvəzələşdirilən risklər üzrə ədalətli dəyər göstəricilərinin müəyyən ediləsi üçün orta bazar qiymətlərindən istifadə edə bilər və xalis açıq mövqeyə müvafiq tələb və təklif qiyməti tətbiq edə bilər. Maliyyə ələti fəal bazarda o zaman sərbəst surətdə alınıb satılıb bilən aktivlər kimi qəbul edilir ki, onların qiymətləri haqqında məlumat fond birjasında və ya digər maliyyə Təşkilatından sərbəst və müntəzəm şəkildə əldə edilə bilsin və bu zaman həmin qiymətlər könüllü şəkildə bazar şərtləri cərçivəsində həyata keçirilən real və müntəzəm əməliyyatları əks etdirsin.

"Optimal Finance BOKT" MMC
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

3. Əsas uçot siyaseti (davamı)

Bazar qiymətləri mövcud olmayan maliyyə alətlərinin ədaləti dəyərini müəyyən etmək üçün diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti modeli, könülü şəkildə həyata keçirilən ən son əməliyyatlar haqqında məlumatə əsaslanan modellər kimi qiymətləndirmə üsulları, eləcə də investisiya qoyulan müəssisələr haqqında maliyyə məlumatlarının təhlili istifadə edilir.

Qiymətləndirmə üsulları müşahidə edilə bilən bazar məlumatları ilə dəstəklənməyən fərziyyələrin istifadə olunmasını tələb edə bilər. Bu fərziyyələrin hər-hansı birinin mümkün alternativ variantla əvəz edilməsi nəticəsində mənfiət, galır, aktiv və öhdəliklərin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişmasına səbəb olacaq hallar barədə məlumat hazırlı maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

İlkin dəyər alış tarixinə aktivi almaq üçün ödənilmiş pul vəsaitlərini və ya onların ekvivalentlərinin məbləğini və yaxud verilmiş digər resursların ədaləti dəyərini əks etdirir və əməliyyat xərclərinin ehtiva edir. İlkin dəyərlə qiyətləndirmə yalnız bazar qiymətləri olmayan və ədaləti dəyəri etibarlı şəkildə ölçüla bilməyən pay alətlərindəki investisiyalara tətbiq edilir.

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri əks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alış, buraxılması və ya satışı ilə əlaqəlidir. Əlavə xərclər əməliyyatın həyata keçirilmədiyi təqdirdə yaranmayan xərclərdər. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalarına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri maliyyə xərclərinə daxil edilmir.

Amortizasiya olunmuş maya dəyəri əsas məbləğin ödənilməsi çıxılmaqla, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə dəyərsizləşmə zərərləri üzrə hər-hansı silinməni çıxmaqla aktivlərin ilkin dəyərini əks etdirir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər-hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya olunmuş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilmir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabın müvafiq maddələrinin balans dəyərinə daxil edilir.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri asanlıqla müəyyən nağd pul məbləğinə çevrilə bilən və dəyəri cüzi dəyişikliklərə məruz qalan maddələrdir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə ilkin ödəmə müddəti üç aydan az olan banklararası bütün depozitlər daxildir. Verilmə tarixində istifadəsi üç aydan çox müddətə məhdudlaşdırılmış vəsaitlər pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə aid edilmir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri amortizasiya olunmuş maya dəyərində əks etdirilir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar təsbit edilmiş və ya müəyyən edilə bilən tarixlərdə qaytarılmaq şartılı sərbəst surətdə alınıb satıla bilməyən qeyri-derivativ maliyyə alətləri ilə əlaqəsi olmayan debitor borclarının əldə edilməsi və ya yaradılması məqsədilə, Təşkilat tərəfindən müştərilərə avans şəklində nağd pul verildiyi zaman uçota alınır. İlkin qiymətləndirmədən sonra müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar, banklardan alınacaq vəsaitlər EFD metodologiyası istifadə olunmaqla amortizasiya olunmuş dəyərdə dəyərsizləşmə çıxılmaqla müəyyən olunur. Amortizasiya olunmuş dəyər satın alma zamanı edilən güzəştlər və mükafatlar, EFD-in ayrılmaz hissəsi olan haqqlar və xərclər nəzərə alınmaqla hesablanır.

Buna görə də, Təşkilat faiz gəlirini gözlənilən kreditin müddəti ərzində sabit gəlirlilik dərəcəsinin ən yaxşı qiymətləndirməsini əks etdirən gəlirlilik dərəcəsi istifadə etməklə tənyir, beləliklə, müxtəlif mərhələlərə aid olan potensial müxtəlif faiz dərəcələrinin təsirini və məhsulun həyat dövrünü (avanslar, cərimə faizləri və xərclər) tənyir. Dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri ilə bağlı şərtlərə yenidən baxıldıqda, yenidən baxılmış şərtlər əvvəlki şərtlərdən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənərsə, yeni aktiv əvvəlcə ədaləti dəyərdə uçota alınır.

"Optimal Finance BOKT" MMC

Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər

31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

3. Əsas uçot siyaseti (davamı)

Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlar lazım olduqda yiğilmiş köhnəlma və dəyərsizləşmə üzrə ehtiyati çıxmaqla, ilkin dəyərdə qeydə alınır.

Başa çatdırılmamış tikinti işləri lazım olduqda dəyərsizləşmə üzrə ehtiyati çıxmaqla, ilkin dəyərdə qeydə alınır. İlkin dəyərə müvafiq aktivlərin tikintisinin maliyyələşdirilməsi üçün xüsusi və ümumi borc vəsaitlərinin alınması ilə əlaqədar borc vəsaitləri üzrə xərclər daxildir. Tikinti işləri tamamlandıqdan sonra həmin aktivlər müvafiq əmlak və avadanlıqlar kateqoriyasına köçürürlər və balans dəyərində uçota alınır. Başa çatdırılmamış tikintilər üçün tikinti işləri başa çatdırılmayana qədər amortizasiya hesablanır. Əmlak və avadanlıqların bütün digər növləri lazım olduqda yiğilmiş köhnəlma və dəyərsizləşmə üzrə zərəri çıxmaqla (əgər varsa), ilkin dəyərdə qeydə alınır.

Kiçik hacmli təmir və istismar xərcləri çəkildiyi zaman xərcə silinir. Əmlak və avadanlıqların əsas komponentlərinin əvəz edilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr balansdan silinir. Əmlak və avadanlıqlar dəyərsizləşdikdə, onlar binalar və avadanlıqların istifadəsi nəticəsində əldə edilən dəyər ilə satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyərdən daha yüksək olan dəyərə silinir. Aktivin balans dəyərindəki azalma mənfəət və zərərə aid edilir. Aktivin istifadəsi nəticəsində əldə edilən dəyərin və ya satış xərcləri çıxılmaqla, onun ədalətli dəyərinin müəyyən edilməsi üçün istifadə edilən təxminlərdə dəyişiklik baş verdiyi təqdirdə əvvəlki dövrlərdə hər-hansı aktiv üçün qeydə alınmış dəyərsizləşmə üzrə zərərlər bərpa edilir.

Əmlak və avadanlıqların satışından yaranan gelir və zərər, gelir məbləği və balans dəyəri arasındaki fərq kimi müəyyən edilir və mənfəət və zərərdə əks etdirilir.

Qeyri-maddi aktivlər

Təşkilatın digər qeyri-maddi aktivlərinə komputer programları daxildir. Qeyri-maddi aktivlər yalnızca dəyərinin uyğun olaraq qiymətləndirilə bildiyi və Təşkilata bu qeyri-maddi aktivlə bağlı galəcək iqtisadi səmərənin daxil olacağının ehtimal edildiyi təqdirdə tanınır. Ayrılıqda alınan qeyri-maddi aktivlər ilkin olaraq maya dəyərində tanınır. İlkin tanımından sonra, qeyri-maddi aktivlər dəyərindən yiğilmiş amortizasiya və yiğilmiş dəyərsizləşmə xərcləri çıxılmaqla tanınır.

Qeyri-maddi aktivlərin faydalı istifadə müddətinin müəyyən və ya qeyri-müəyyən olması qiymətləndirilir. Müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər faydalı istifadə müddəti dövründə amortizasiya olunur.

Qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər üçün faydalı istifadə müddəti və amortizasiya metodu ən azı hər maliyyə ilinin sonunda nəzərdən keçirilir. Faydalı istifadə müddətindəki və ya aktivə xas olan galəcək iqtisadi səmərənin gözlənilən istifadəsindək dəyişikliklər sonradan mühasibat prinsiplərindəki dəyişiklik kimi nəzərə alınan amortizasiya dövrünün və metodologiyasının dəyişməsinə səbəb olur.

Köhnələmə və amortizasiya

Əmlak və avadanlıqlar üzrə amortizasiya azalan qalıq metoduna, yəni əsas vəsaitlərin aşağıda göstərilən təxminə faydalı xidmət müddəti ərzində aktivlərin ilkin dəyərini onların qalıq dəyərinədək azaltmaqla hesablanır:

31 dekabr 2020-ci il üzrə, %

Mebel və avadanlıqlar	25
Kompüter və avadanlıqlar	25
Nəqliyyat vasitələri	25
Digər əsas vəsaitlər	20

Aktivin artıq köhnəldiyi və istismar müddəti başa çatlığı halda, satış üzrə təxmin edilən xərclər çıxılmaqla, Təşkilatın həmin aktivin satışı nəticəsində əldə edəcəyi təxmin edilən məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Təşkilat aktivlərini fiziki istismar müddətinin sonuna qədər istifadə edəcəyini gözlədikdə, aktivin qalıq dəyəri sıfır bərabər olur. Aktivlərin qalıq dəyərləri və faydalı xidmət müddətləri lazım olduqda hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir və dəqiqləşdirilir.

"Optimal Finance BOKT" MMC
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

---

3. Əsas uçot siyaseti (davamı)

Əsas istismar və ya təmir xərcləri

Əsas istismar və ya təmir xərcləri əvəzləşdirilən aktiv və ya aktivin hissələri, yoxlama xərcləri və əsaslı təmir xərclərindən ibarətdir. Aktiv və ya aktivin bir hissəsi ayrıca olaraq amortizasiya olunduqda və cari olaraq silindikdə və ya əvəzləşdirildikdə və həmin aktivlə bağlı gələcək iqtisadi gəlirlərin Təşkilata axını ehtimal olunduqda, xərclər kapitallaşdırılır. Aktivin hissəsi bir komponent olaraq ayrıca nəzərə alınmadıqda, əvəvzlaşdırma dəyəri dərhal silinən əvəzləşdirilən aktivlərin qalıq dəyərini qiymətləndirmək üçün istifadə olunur.

Əsas saxlama proqramları ilə bağlı təftiş xərcləri kapitallaşdırılır və növbəti yoxlama dövrü ərzində amortizasiya olunur. Bütün digər istismar xərcləri çəkilmiş xərclər kimi hesablanır.

Satış üçün saxlanılan uzunmüddətli aktivlər

Təşkilat uzunmüddətli aktivləri o halda satış üçün nəzərdə tutulan kimi tanır ki, onun qalıq dəyəri mütləadi istifadə vasitəsilə deyil, əsasən satış əməliyyatı vasitəsilə qaytarılacaq. Bu halın baş verəməsi üçün uzunmüddətli aktiv hazırkı vəziyyətində dərhal satış üçün hazır olmalıdır, yalnız o şərtlərlə ki, belə aktivlərin satılması üçün şərtlər sadə və adidir və onun satılması yüksək ehtimal edilməlidir.

Satış ehtimalı o zaman yüksək hesab olunur ki, Təşkilatın rəhbərliyi aktivin satılmasını və alıcının təyin edilməsini planlaşdırırsın. Bundan əlavə, uzunmüddətli aktiv onun cari ədalətli dəyərinə yaxın qiymətdə satıla bilməlidir və əlavə olaraq satış üçün nəzərdə tutulan təsnifatlaşdırılma tarixindən bir il ərzində uzunmüddətli aktivin satışı başa çatdırılmalıdır.

Satış üçün nəzərdə tutulduğu kimi təsnifatlaşdırılmış aktivləri Təşkilatın qalıq dəyəri ilə və ya daha aşağıdırsa satış üzrə xərclərin çıxılması ilə ədalətli dəyərində ölçür. Əgər aktivin vəziyyətindəki dəyişikliklər və ya hadisələr satış üçün nəzərdə tutulan uzun müddətli aktivin dəyərinin aşağı düşməsini işarə edirsə, Təşkilat aktivin dəyərsizləşməsi üzrə zərəri tanır. Əgər sonradan aktivin ədalətli dəyərində artım müşahidə olunarsa, aktiv yalnız həmin aktiv üzrə toplanmış dəyərsizləşmə zərəri həcmində tanınır və qeyd olunur.

Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər

Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər, müxbir banklar tərəfindən Təşkilata nağd pul və ya digər aktivlər verildiyi andan qeydə alınır. Qeyri-derivativ maliyyə öhdəlikləri amortizasiya olunmuş maya dəyərində qeydə alınır. Təşkilat verdiyi borcları geri aldıqda, həmin borc öhdəlikləri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan silinir və öhdəliyin balans dəyəri ilə ödənilmiş məbləğ arasındaki fərq borcun ödənilməsi üzrə yaranan gəlir və ya xərclərə aid edilir. İlkinqi qiymətləndirmədən sonra, digər banklara ödəniləcək vəsaitlər EFD tətbiq olunmaqla amortizasiya olunmuş dəyərda göstərilir. Amortizasiya olunmuş dəyər EFD-in ayrılmaz tərkib hissəsi olan xərclər və vəsaitlər alınan zaman əldə olunan güzəştlər nəzərə alınmaqla hesablanır.

Borc götürülmüş digər vəsaitlər

Borc götürülmüş digər vəsaitlərə rezident və qeyri-rezident banklar tərəfindən sabit ödəmə müddəti və sabit və ya dəyişkən faiz dərəcələri ilə verilmiş kreditlər daxildir. Borc götürülmüş digər vəsaitlər amortizasiya olunmuş maya dəyərində qeydə alınır. İlkinqi qiymətləndirmədən sonra, borc götürülmüş digər vəsaitlər EFD tətbiq olunmaqla amortizasiya olunmuş dəyərda göstərilir. Amortizasiya olunmuş dəyər EFD-in ayrılmaz tərkib hissəsi olan xərclər və vəsaitlər alınan zaman əldə olunan güzəştlər nəzərə alınmaqla hesablanır.

Borc qiymətli kağızları

Buraxılmış borc qiymətli kağızlarına istiqrazlar və Təşkilat tərəfindən yerləşdirilmiş borc iltizamları addır. Əgər Təşkilat öz borc qiymətli kağızını satın alırsa, bu öhdəlik maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatından silinir və ödənilən vəsaitlə öhdəliyin qalıq dəyəri arasında olan fərq mənfəət və zərər hesablarında müvafiq olaraq öhdəliklərin vaxtından tez icra edilməsinin nəticəsi kimi təqdim edilir.

"Optimal Finance BOKT" MMC
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

3. Əsas uçot siyaseti (davamı)

İmtiyazlı səhmlər

İmtiyazlı səhmlər geri qaytarılardır və kapitalda iştirak hüququ verən səhmlər kimi nəzərə alınır.

Mənfəət vergisi

Mənfəət vergisi hazırkı maliyyə hesabatlarında Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan və ya hesabat tarixinə qüvvəyə minmiş Azərbaycan qanunvericiliyinə uyğun olaraq hesablanmışdır. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarətdir və bu və ya digər dövrde vergi təsiri bilavasita digər məcmu gəlirlərdə və ya kapitalda qeydə alınan əməliyyatlar istisna olmaqla, mənfəət və zərərdə qeydə alınır.

Cari mənfəət vergisi, cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiya cəlb edilən mənfəət və ya zərər ilə əlaqədar vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq məbləği təşkil edir. Vergiya cəlb edilən mənfəət və ya zərər maliyyə hesabatlarının müvafiq vergi bəyannamələrinin təqdim olunmasından əvvəl təsdiqləndiyi halda, təxmini göstəricilərə əsasən hesablanır. Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər inzibati və digər əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodundan istifadə etməklə, aktiv və öhdəliklərin vergi bazası və maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün onların balans dəyəri arasında yaranan keçmiş illərin vergi zərəri və bütün müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır.

İllik uçot zamanı istisna hal olaraq, əgər əməliyyat maliyyə mənfəəti və vergiya cəlb edilən mənfəətə təsir göstərmirsə, aktiv və öhdəliyin illik qeydə alınması nəticəsində yaranan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi hesablanır (biznes birləşməsi halları istisna olmaqla).

Təxirə salınmış vergi qalıqları, qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə əsasən müvəqqəti fərqlərin qaytarılacağı və ya keçmiş illərdən yiğilmiş vergi zərərlərinin istifadə ediləcəyi dövrde tətbiq edilməli vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır. Gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri və keçmiş illərin vergi zərərləri o zaman hesablanır ki, bu çıxılmaların realizasiya oluna bilməsi üçün gələcəkdə kifayat qədər vergiya cəlb ediləcək mənfəətin mövcudluğu ehtimal edilsin.

Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinin 102.1.22 - maddəsinə uyğun olaraq MMC-də fiziki şəxslərin investisiya qiymətləri kağızları üzrə ödənilən dividendlər 2016-ci ilin fevral ayından etibarən 7-il müddətinə vergidən azaddır.

Qeyri-müəyyən vergi mövqeləri

Təşkilatın qeyri-müəyyən vergi mövqeləri rəhbərlik tərəfindən hər bir hesabat dövrünün sonunda qiymətləndirilir. Rəhbərlik qrupun vergi mövqeyinə vergi orqanları tərəfindən etiraz edildiyi halda, əlavə vergi öhdəliklərinin yaranmasını ehtimal etdikdə, vergi öhdəlikləri nəzərə alınır. Bu cür qiymətləndirmə qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi qanunvericiliyinin təfsirinə və bu məsələlərə dair hər hansı məhkəmə və ya digər qurumların məlum qərarlarına əsasən aparılır. Mənfəət vergisi istisna olmaqla, cərimələr, penyalar və vergilər üzrə öhdəliklər hesabat dövrünün sonunda öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan xərclərə dair rəhbərliyin on yaxşı təxminləri əsasında uçota alınır.

Gəlir və xərclərin uçotu

Bütün borc alətləri üzrə faiz gəlirləri və xərcləri məcmu gəlirlər haqqında hesabatda effektiv faiz metodundan istifadə etməklə hesablama metodu ilə qeydə alınır. Bu metoda əsasən, faiz gəlirləri və xərclərinə müqavilə tərafılarında ödənilmiş və ya alınmış və effektiv faiz dərəcasının tərkib hissəsi olan bütün komissiya və haqlar, əməliyyat xərcləri, eləcə də bütün digər mükafat və ya güzəştər daxildir.

"Optimal Finance BOKT" MMC
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

3. Əsas uçot siyaseti (davamı)

Gəlir və xərclərin uçotu (davamı)

Effektiv faiz dərəcəsinə aid olan komisiya haqlarına maliyyə aktivinin yaradılması və ya alınması, yaxud maliyyə öhdəliyinin (məsələn, ödəmə qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, zəmanətlərin və ya girovun dəyərləndirilməsi və qeydə alınması, maliyyə alətinin təqdim edilməsi şərtlərinin razılışdırılması və sövdələşmə sənədlərinin hazırlanması haqları) buraxılması ilə əlaqədar əldə edilmiş və ya ödənilmiş komissiya haqları daxildir.

Bazar faiz dərəcələri ilə kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlik üçün Təşkilat tərəfindən əldə edilmiş komissiya haqları, Təşkilatın xüsusi kredit müqaviləsini imzalayacağı ehtimal edildikdə və kreditin verilməsindən sonra qısa müddət ərzində onun realizasiyasını planlaşdırıldıqda effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi hesab edilir. Təşkilat, kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlikləri mənfaət və zərərdə ədalətli dəyərlə qeydə alınan maliyyə öhdəlikləri kimi təsnifləşdirir.

Kreditlərin və digar borc alətlərinin vaxtında qaytarılması ilə bağlı şübhə yarandıqda, onlar dəyərsizləşmə məbləğinin müəyyən edilməsi məqsədilə gələcək pul vasitələri hərəkətinin diskontlaşdırılması üçün istifadə edilən effektiv faiz dərəcəsi əsasında faiz galirlərini əks etdirməklə bərpə dəyərinə qədər azaldılır. Bütün digər komissiya galirləri, digər gəlirlər və digər xərclər adətən göstəriləməli olan ümumi xidmətlərdə faktiki göstərilmiş xidmətlərin payı kimi müəyyən edilmiş konkret əqdin tamamlanma dərəcəsindən asılı olaraq hesablama metodu ilə qeydə alınır. Sindikatlaşdırılmış kreditlər üzrə komissiya haqları, sindikatlaşdırma başa çatdıqda və Təşkilat kredit paketinin hər-hansı hissəsini özündə saxlamadıqda və ya paketin bir hissəsini əqdin digər iştirakçıları kimi eyni effektiv faiz dərəcəsilə özündə saxladıqda gəlir kimi əks etdirilir.

Üçüncü tərəflər üçün əqdların təşkili üzrə komissiya galirləri (məsələn, kreditlərin, səhmlərin və digər qiymətli kağızların alınması və yaxud qeyd olunan əməliyyatlar nəticəsində əldə edilmiş müəssisələrin alqısı və ya satışı) əqd başa çatdıqda qeydə alınır. İnvestisiya portfelinin idarə olunması və digər idarəetmə və məsləhət xidmətləri üzrə komissiya galirləri xidmətlərin göstərilməsinə dair müqavilələrin şərtlərinə uyğun olaraq adətən sərf edilmiş vaxta proporsional şəkildə əks etdirilir. İnvestisiya fondlarının aktivlərinin idarə olunması üzrə komissiya galirləri bu cür xidmətlərin göstərildiyi dövr ərzində göstərilmiş xidmətlərə proporsional şəkildə qeydə alınır. Eyni prinsip əmlakın idarə ediləsi, maliyyə planlaşdırması və uzun müddət ərzində davamlı olaraq göstərilən depozitari xidmətləri üçün tətbiq edilir.

Xarici valyuta əməliyyatları

Təşkilatın funksional valyutası onun fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitin valyutası hesab edilir. Təşkilatın funksional və hesabat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan Manatıdır ("AZN"). Monetar aktiv və öhdəliklər, ARMB-nin müvafiq hesabat tarixinə qüvvədə olan rəsmi valyuta məzənnəsinə əsasən müəssisənin funksional valyutmasına çevrilir. Bu cür əməliyyatlar üzrə hesablaşmaların həyata keçirilməsi və ARMB-nin ilin sonuna olan rəsmi valyuta məzənnəsi ilə monetar aktiv və öhdəliklərin funksional valyutaya çevriləməsi nəticəsində yaranan müsbət və mənfi məzənnə fərqləri mənfaət və zərər hesabatında qeydə alınır.

İlin sonuna qüvvədə olan valyuta məzənnəsi ilə yerli valyutaya çevriləmə qeyri-monetary maddələrə, o cümlədən pay alətlərinə tətbiq edilmir. Məzənnə dəyişikliklərinin pay qiymətli kağızların ədaləti dəyərinə təsiri ədalətli dəyər üzrə yenidən qiymətləndirmə nəticəsində gəlir və ya xərclərin bir hissəsi kimi qeydə alınır.

31 dekabr 2020-ci il tarixinə xarici valyuta qalıqlarının çevriləməsində istifadə olunan əsas valyuta məzənnələri: 1 ABŞ Dolları = 1.7000 AZN və 1 Avro = 2.0890 AZN.

Əvəzlaşdırma

Maliyyə aktiv və öhdəliklərinin əvəzlaşdırılması və xalis məbləğin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabata daxil edilməsi, qeydə alınmış məbləğlərin əvəzlaşdırılması üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüquq, eləcə də əvəzlaşdırmanın aparmaq və ya eyni zamanda aktivin realizasiya edərək öhdəliyi ödəmək niyyəti mövcud olduğu hallarda həyata keçirilə bilər.

"Optimal Finance BOKT" MMC
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

---

3. Əsas uçot siyaseti (davamı)

İşçilərə sərf olunan xərclər və müvafiq ayırmalar

Əmək haqları, məvaciblər, Azərbaycan Respublikası Dövlət Pensiya və Sosial Müdafiə Fondunda ödənişlər, məzuniyyət və bülletenlər üzrə illik ödənişlər, mükafatlar və pul şəklində olmayan imtiyazlar Təşkilatın işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlər göstərildikdə hesablanır.

İcarə müqavilələri

Təşkilat müqavilənin icarə müqaviləsi olub-olmaması və ya icarə komponentinə sahib olub-olmaması, yəni müəyyən bir haqq qarşılığında müəyyən müddət ərzində müəyyən aktivdən istifadə hüququnun olması faktını başlangıç tarixində müəyyənləşdirir.

Təşkilat icarəçi qismində

Təşkilat qısa müddətli icarələr və az dəyərli aktivlərin icarəsi istisna olmaqla, bütün icarələr üçün vahid tanınma və ölçülmə metodundan istifadə edir. Təşkilat icarə üzrə ödənişləri etmək üçün icarə öhdəlikləri və müvafiq aktivdən istifadə hüququnu təzahür edən aktivdən istifadə hüququnu tanır.

i) Aktivdən istifadə hüququ

Təşkilat icarənin başlangıç tarixində (yəni müvafiq aktivin istifadəyə hazır olduğu tarix) aktivdən istifadə hüququ tanır. Aktivdən istifadə hüququ yüksəlmiş amortizasiya və dəyərsizləşmə çıxılmaqla maya dəyəri ilə uçota alınır və icarə öhdəliklərinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə düzəlişlərə məruz qalır. Aktivdən istifadə hüququnun maya dəyərinə tanınan icarə öhdəliklərinin dəyəri, ilkin birbaşa xərclər və icarə üstünlükleri çıxılmaqla başlangıç tarixində və ya ondan əvvəl edilmiş icarə ödənişləri daxildir. Aktivdən istifadə hüququ icarə müddəti və ya aktivin ehtimal edilən ömür müddətindən daha qısa olan dövr üzrə düzəltli amortizasiya metoduna əsasən amortizasiya olunur.

Əgər icarəyə götürülmüş aktiv üzərində mülkiyyət hüququ icarə müddətinin sonunda Təşkilata keçirə və ya maya dəyəri özündə alış opsiyonundan istifadəni ehtiva edirsə, amortizasiya aktivin ehtimal edilən ömür müddəti üzrə aparılır.

ii) İcarə öhdəlikləri

Icarənin başlangıç tarixində Təşkilat icarə müddəti ərzində ediləcək icarə ödənişlərinin indiki dəyəri qədər icarə öhdəliyi tanır. İcarə ödənişlərinə icarə üstünlükleri çıxılmaqla sabit ödənişlər, indeks və ya dərəcədən asılı olan dəyişən icarə ödənişləri və qalıq dəyər qarantiyası kimi ödənilməsi ehtimal edilən məbləğlər daxildir. İcarə ödənişlərinə həmçinin Təşkilat tərəfindən istifadə edilməsi əminliklə bilinən alış opsiyonu qiyməti və icarə müqaviləsinə xitam vermək səbəbindən veriləcək cərimələr daxildir. İndeks və ya dərəcədən asılı olmayan dəyişən icarə ödənişləri (mal-material istehsal üçün edilməyibsə) hadisənin baş verdiyi dövrə xərc kimi tanınır.

Icarə ödənişlərinin indiki dəyərini hesablayarkən Təşkilat icarənin başlangıç tarixində özünün borc alma faizindən istifadə edir, çünki icarədə ehtiva edilən faiz dərəcəsini müəyyən etmək mümkün deyil. Başlangıç tarixindən sonra faiz toplanmasını əks etdirmək üçün icarə öhdəlikləri məbləği artır və edilmiş icarə ödənişlərini əks etdirmək üçün azalır. Əlavə olaraq, icarə şərtlərində, ödənişlərində (məsələn: belə icarə ödənişlərini müəyyən etmək üçün istifadə edilən indeks və ya dərəcələrdə dəyişiklik nəticəsində yaranan gələcək ödənişlərdə dəyişikliklər) və ya müvafiq aktivin alış opsiyonunda dəyişiklik olduğu təqdirdə icarə öhdəliklərinin qalıq dəyərinə yenidən baxılır.

"Optimal Finance BOKT" MMC
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

3. Əsas uçot siyaseti (davamı)

İcarə müqavilələri (davamı)

iii) Qısa müddətli icarələr və aşağı dəyərli aktivlərin icarəsi

Təşkilat ofis sahələrini qısa müddətli icarəsinə qısa müddətli icarənin tanınması üzrə azad olmayı tətbiq edir (məsələn: başlangıç tarixindən etibarən 12 ay və daha az dövrü əhatə edən və alış opsiyonu olmayan icarələr). Qısa müddətli icarələr və aşağı dəyərli aktivlərin icarəsi üzrə icarə ödənişləri icarə müddəti boyu düzxətti metod ilə xərc kimi tanınır. Təşkilatın bütün icarə müqavilələri qısa müddətli olduğundan Təşkilat bütün icarə müqavilələri üzrə azad olmayı tətbiq etmişdir.

Təşkilat icarəyə verən qismində

Aktiv üzrə mülkiyyət hüququna aid olan risklərin və faydalara əksariyyətini Təşkilatdan digər tərəfə keçirməyən icarələr əməliyyat icarələri kimi təsnif edilir. Əməliyyat icarəsi üzrə danışçılar zamanı çəkilən ilkin birbaşa xərclər icarəyə götürülən aktivin balans dəyərinə əlavə olunur və icarə gəliri ilə eyni əsaslarla icarə müddəti boyunca tanınır. Şərti icarə haqları qazanıldığı dövrda gəlir kimi tanınır.

4. Uçot siyasetinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli ehtimallar və mülahizələr

Təşkilat növbəti il ərzində hesabatlarda əks etdirilən aktiv və öhdəliklərin məbləğlərinə təsir göstərən ehtimallar və mülahizələr irəli sürür. Həmin ehtimallar və mülahizələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasetinin tətbiqi zamanı rəhbərlik həmçinin peşəkar mülahizələr və təxminlər irəli sürür.

Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti il ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan təxminlərə aşağıdakılardan daxildir:

Kreditlər və avansların dəyərsizləşməsi üzrə zarar

Təşkilat müntəzəm olaraq kredit portfeli üzrə dəyərsizləşmənin mövcudluğunu müəyyən etmək üçün onu təhlil edir. Dəyərsizləşmə üzrə zərərin mənfaət və zərər hesabatında əks etdirilməsini müəyyən edərək, Təşkilat kredit portfelində konkret bir kreditin dəyərində azalmanın müşahidə edilməsindən əvvəl kredit portfeli üzrə pul vəsaitlərinin təxmin edilən hərəkətində ölçülü bilən azalmanın əks etdirən nəzərə carpan əlamətlərin mövcudluğunu müəyyən etmək üçün peşəkar mülahizələr irəli sürür.

Rəhbərlik gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin proqnozlaşdırılması üçün istifadə edilən kredit portfelindəki aktivlər ilə analoji kredit riskinə və dəyərsizləşmə üzrə obyektiv əlamətlərə malik aktivlər ilə əlaqədar əvvəlki ilin zərərləri haqqında məlumatə əsaslanan təxminlər tətbiq edir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin məbləğini və müddətini təxmin edərək istifadə edilən metodologiya və mülahizələr, təxminini və həqiqi zərərlər arasındaki hər hansı fərqi azaltmaq məqsədilə müntəzəm olaraq nəzərdən keçirilir.

Qanunvericilik

Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şəhrlərə məruz qalır.

"Optimal Finance BOKT" MMC
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

4. Uçot siyasetinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli ehtimallar və mülahizələr (davamı)

Təxirə salılmış vergi aktivinin uçotu

Uçota alınmış təxirə salılmış xalis vergi aktivini vergiye cəlb olunan gəlirdən gələcək çıxılmalar vasitəsilə əldə olunan mənfəət vergisi məbləğlərindən ibarətdir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda qeydə alınır. Təxirə salılmış mənfəət vergisi aktivini müvafiq vergi faydasının realizasiya oluna biliçcəyi zaman qeydə alınır. Vergiye cəlb olunan gələcək mənfəətin və gələcəkdə yaranması ehtimal edilən vergi faydası məbləğinin müəyyən edilməsi rəhbərlik tərəfindən hazırlanmış ortamüddətli biznes planına və onun ekstrapolyasiya nəticələrinə əsaslanır. Biznes-plan rəhbərliyin şəraitə adekvat olan təxminlərinə əsaslanır.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların ilkin uçotu

Təşkilat öz fəaliyyəti gedişində əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aparır. 9 sayılı MHBS-ə uyğun olaraq maliyyə alətləri ilkin olaraq ədalətli dəyərdə uçota alınmalıdır. Lakin, həmin əməliyyatların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələrində həyata keçirilməsini müəyyən etmək məqsədilə bu cür əməliyyatlar üçün fəal bazar mövcud olmadıqda peşəkar mülahizələrdən istifadə etmək lazımlıdır. Mülahizələrin irəli sürüləsinin əsasını əlaqəli olmayan tərəflərlə analoji əməliyyatların qiymətinin müəyyən edilməsi və effektiv faiz dərəcəsinin təhlili təşkil edir.

İcarə müddətinin müəyyən edilməsi

Təşkilat müqaviləyə xitam verilməsi ilə bağlı bir tərəfin digərinə 3 ay əvvəl hər hansı bir bildiriş göndərməyəcəyi halda avtomatik olaraq yenilənən müddətsiz müqavilələr əsasında üçüncü tərəflərdən ofis sahələri icarəyə götürür. Təşkilat belə müqavilələr üzrə ləğv etmə hüququ olmayan icarə müddətini edərkən müqavilələrə xitam veriləcəyi halda tətbiq ediləcək cərimələri, o cümlədən icarəyə götürülmüş əmlakın əsası təmiri, yerdəyişmə xərcləri və ya binaların Təşkilatın fəaliyyəti üçün əhəmiyyəti kimi iqtisadi antimulları nəzərə alır. Bunun nəticəsində dəyəri əhəmiyyətli olan ofis sahəkərinin icarə müddəti 5 il müəyyən edilmişdir.

Fasiləsiz fəaliyyət prinsipi

Rəhbərlik hazırkı maliyyə hesabatlarını fasiləsiz fəaliyyət prinsipinə əsasən hazırlanmışdır. Belə bir mülahizə irəli sürəkən rəhbərlik Təşkilatın maliyyə vəziyyətini, mövcud planları, əməliyyatların gəlirliliyini və maliyyə resurslarından istifadəni nəzərə almış və son maliyyə böhranının Təşkilatın gələcək əməliyyatlarına təsirini təhlil etmişdir.

Rəhbərliyin ölçü və hesabatlarına əsasən Təşkilat növbəti 12 ay ərzində likvidlik ehtiyaclarını tənzimləyə biləcək və buna əsasən hazırkı maliyyə hesabatları fasiləsizlik prinsipi əsasında hazırlanmışdır.

5. Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şəhərlərin tətbiqi

Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında qəbul edilmiş uçot siyaseti, 31 dekabr 2019-cu il tarixində bitən il üçün Təşkilatın maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında uçot qaydaları ilə eynidir. 01 yanvar 2020-ci ildən qüvvəyə minən bir neçə düzəliş tətbiq olunmuşdur, lakin Təşkilatın maliyyə hesabatlarına təsiri olmamışdır.

"Optimal Finance BOKT" MMC
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

6. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

<i>Azərbaycan Manati ilə</i>	<i>31 dekabr 2020-ci il</i>
Banklarda olan vəsaitlər	30,540
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	30,540

31 dekabr 2020-ci il tarixinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>Azərbaycan Manati ilə</i>	<i>Müxbir hesablar</i>	<i>Cəmi</i>
<i>Cari və dayarsızlaşmamış</i>		
Banklarda olan cari hesablar	30,540	30,540
Cəmi cari və dəyərsizlaşmamış	30,540	30,540

7. Portfel alış üzrə debitor borclar

<i>Azərbaycan Manati ilə</i>	<i>31 dekabr 2020-ci il</i>
Portfel alış üzrə debitor borclar	270,000
Cəmi portfel alış üzrə debitor borclar	270,000

30 dekabr 2020-ci il tarixində Təşkilat ilə "Optimal Elektronika" MMC Faktoring müqaviləsi bağlanmışdır. Bu Faktoring müqaviləsi üzrə "Optimal Elektronika" MMC müxtəlif fiziki şəxslərlə bağladığı nisə alqı-satqı müqavilələri üzrə həmin fiziki şəxslərə olan 270,000 AZN məbləğində tələb hüququnu Təşkilata güzəşt etmişdir. Təşkilat bunun müqabilində 270,000 AZN məbləği köçürmə yolu ilə "Optimal Elektronika" MMC-yə ödəmişdir.

8. Nizamnamə kapitalı

31 dekabr 2020-ci il tarixinə Cəmiyyətin ümumi elan edilmiş nizamnamə kapitalı hər birinin nominal dəyəri 30,000 AZN olmaqla 10 ədəd səhmdən ibarət olmuşdur. Bu səhmlər bərabər hüquqludur və hər biri bir səs hüququ verir.

<i>Azərbaycan Manati ilə</i>	<i>%</i>	<i>31 dekabr 2020-ci il</i>
Elçin Əsgərli	100%	300,000
Cəmi nizamnamə kapitalı	100%	300,000

"Optimal Finance BOKT" MMC
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

9. Digər cari öhdəliklər

<i>Azərbaycan Manati ilə</i>	31 dekabr 2020-ci il
Digər	600
Cəmi digər cari öhdəliklər	600

10. Haqq və komissiya xərcləri

<i>Azərbaycan Manati ilə</i>	31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə
Bank komissiyası	(60)
Cəmi haqq və komissiya xərcləri	(60)

11. Vergi

Mənfəət vergisi

Təşkilat, vergiləri Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyinə əsasən hazırlanmış vergi hesabatlarına və qeydlərinə əsasən hesablayır və bu hesablamalar BMHS-dən fərqlənə bilər. Bəzi xərclər vergiye cəlb olunmadıqından və bəzi gəlirlər vergidən azad olduğundan Təşkilat müəyyən daimi vergi fərqlərinin təsirinə məruz qalır.

Təxira salınmış vergilər maliyyə hesabatlarında göstərilən aktiv və öhdəliklərin qalıq dəyəri ilə onların vergi hesabatındaki qalıq dəyərləri arasındakı müvəqqəti fərqlərin xalis vergi təsirini əks etdirir. 31 dekabr 2020-ci il il tarixinə müvəqqəti fərqlər əsasən gəlir və xərclərin tanınmasında müxtəlif üsulların istifadə edilməsinə, eləcə də bəzi aktivlər üzrə vergi uçotunda olan qalıqların maliyyə hesabatlarında olan qalıqlara nisbətən fərqli olması nəticəsində yaranır.

Mənfəət vergisi aşağıdakı komponentlərdən ibarətdir :

<i>Azərbaycan Manati ilə</i>	31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə
Cari mənfəət vergisi	12
Təxirə salınmış vergi gəliri	12
İl ərzində olan mənfəət vergisi gəliri	12

2020-ci il ərzində Təşkilata tətbiq edilən mənfəət vergisi dərəcəsi 20% təşkil etmişdir. Gözlənilən və faktiki tətbiq edilən vergi xərclərinin üzləşdirilməsi aşağıda göstərilir:

<i>Azərbaycan Manati ilə</i>	31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə
Vergidən avvalki mənfəət	(60)
Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş 20% dərəcə ilə hesablanmalı olan vergi krediti	12

"Optimal Finance BOKT" MMC
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

11. Vergi (davamı)

Təxira salınmış vergi

31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr ərzində Azərbaycan şirkətlərinin mənfəət vergisi 20% təşkil etmişdir. Vergi dərəcəsinin aşağıdakı maliyyə ilə üçün eyni qalması gözlənilir. Təxira salınmış vergilər, aktivlərin və öhdəliklərin balans dəyəri ilə maliyyə hesabatlılığı məqsadları üçün vergi məqsadları üçün istifadə olunan məbləğlər arasındakı müvəqqəti fərqlərin xalis vergi təsirlərini əks etdirir.

31 dekabr 2020-ci il tarixinə vergi gəliri və uçot zərəri arasında münasibətlər aşağıda izah olunur :

Azərbaycan Manatı ilə	31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə
Vergi bazasını azaldan müvəqqəti fərqlər	60
Keçmiş illərin yiğilmiş vergi zərəri	60
Xalis təxira salınmış vergi tutulan müvəqqəti fərq	
Qüvvədə olan vergi dərəcəsi ilə (20%) xalis taxirə salınmış mənfəət vergi aktivü	12

12. Kapitalın idarə edilməsi

Kapitalın idarə olunmasında Təşkilatın məqsadı ARMB-nin kapitalın məbləği ilə bağlı müəyyən etdiyi tələblərə riayət edilməsini, Təşkilatın fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin və kapitalın adekvatlıq əmsalının 20% həcmində saxlanılması üçün kifayət qədər kapital bazasının saxlanması təmin etməkdir.

13. Şərti öhdəliklər

Məhkəmə prosedurları. Vaxtaşırı olaraq və adı fəaliyyət gedişində Təşkilata qarşı irəli sürürlə biləcək iddialarla əlaqədar, Təşkilatın Rəhbərliyi öz təxminlərinə, eləcə də daxili və kənar peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı heç bir əhəmiyyətli zərər baş verməyəcəkdir və müvafiq olaraq hazırkı maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün hər hansı cəhiyat yaradılmamışdır.

Vergi qanunvericiliyi. Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şəhərlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Təşkilatın əməliyyatlarına və fəaliyyətinə tətbiq edilən bu cür qanunvericiliya dair Rəhbərliyin şəhərlərinə müvafiq dövlət vergi orqanları tərəfindən etiraz edilə bilər.

Azərbaycan Respublikasında cərəyan edən son hadisələr göstərir ki, vergi orqanları qanunvericiliyi şəhər edərək və vergilərin məbləğini müəyyənləşdirərək daha sərt mövqə nümayiş etdirə bilər və keçmişdə etiraz edilməyən əməliyyat və fəaliyyətlərə yenidən baxıla bilər. Bunun nəticəsində, Təşkilata qarşı böyük məbləğdə əlavə vergilər, cərimələr və faizlər hesablanıla bilər.

Vergi orqanları tərəfindən vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fəaliyyəti yoxlanıla bilər. Qanunvericiliklə müəyyən olunmuş xüsusi hallarda yoxlama daha artıq dövrləri əhatə edə bilər.

Kapital məsrafları ilə bağlı öhdəliklər. 31 dekabr 2020-ci il tarixində Təşkilatın kapital məsrafları ilə bağlı öhdəlikləri olmamışdır.

"Optimal Finance BOKT" MMC
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

14. Maliyyə risklərin idarə edilməsi

Təşkilat maliyyə alətləri ilə bağlı müxtəlif risklərə məruz qalır. Risklərin əsas növləri bazar, faiz dərəcəsi, kredit və likvidlik riskidir. Təşkilatın riskləri rəhbərləri ilə six əməkdaşlıqda əlaqələndirilir və risklərin dərəcəsi və böyüklüyünə görə təhlil edən daxili risk hesabatları vasitəsilə Təşkilatın fəaliyyətinə potensial mənfi təsirləri minimuma endirməklə Təşkilatın qısa və orta müddətli pul vəsaitlərinin hərəkətini aktiv şəkildə təmin etməyə yönəldilir.

Təşkilat maliyyə aktivlərinin ticarətində spekulativ məqsədlər üçün fəal şəkildə məşğul olmur. Təşkilatın məruz qaldığı ən əhəmiyyətli maliyyə riskləri aşağıda təsvir edilmişdir.

Bazar riski

Təşkilat bazar risklərinə məruz qalır. Bazar riskləribazardakı ümumi və spesifik dəyişikliklərə məruz qalan faiz dərəcəsi və valyutalar üzrə açıq mövqelər ilə əlaqədar yaranır. Təşkilatın rəhbərliyi qəbul edilə bilən risklərin səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə mütəmadi olaraq nəzarət edir. Lakin, belə yanaşmanın tətbiqi bazarda daha əhəmiyyətli dəyişikliklərin baş verəcəyi halda, bu limitlərdən artıq zərərlərin yaranmasına qarşısını almır.

Faiz dərəcəsi riski

Təşkilatın bazar faiz dərəcələrinin dəyişməsinin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar riskə məruz qalır. Bu cür dəyişikliklər nəticəsində faiz marjaları arta bilər, lakin faiz dərəcələri üzrə gözlənilməyən dəyişikliklər baş verdiyi təqdirdə faiz marjaları həmçinin azala və ya zərərin yaranmasına səbəb ola bilər. Rəhbərlik faiz dərəcələrinin dəyişməsinin qəbul edilə bilən səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə hər gün nəzarət edir.

Xarici valyuta riski

Xarici valyuta riski məzənnə dərəcələrində dəyişikliklərə görə tərəddüd edəcək maliyyə alətinin dəyəri ilə bağlı riskdir. Təşkilatın 31 dekabr 2020-ci il tarixinə bütün əməliyyatları AZN-lə uçota alınmışdır. Cari məzənnə risklərinə məruz qalma Təşkilatın xaricdə alışlarından yaranı bilər (onlar, əsasən, ABŞ dolları ilə ifadə edilir). Təşkilatın rəhbərliyi özünün valyuta riskini hedcinq etmək üçün gələcəkdə razılışmalara girmir. Lakin, müntəzəm olaraq bunun monitorinqi keçiriləcək və xarici valuta riski tələb olunduğu zaman təshihəcisi tədbirlər görülləcəkdir.

Azərbaycan Manatı ilə	AZN	ABŞ dolları	Avro	31 dekabr 2020-ci il Cəmi
Maliyyə aktivləri				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	30,540	-	-	30,540
Portfel alıştı üzrə debitor borclar	270,000			270,000
Cəmi Maliyyə aktivləri	300,540	-	-	300,540
Maliyyə öhdəlikləri				
Digər cari öhdəliklər	600	-	-	600
Cəmi Maliyyə öhdəlikləri	600	-	-	600
Açıq balans vəziyyəti	299,940	-	-	299,940

Kredit risk

Kredit riski maliyyə öhdəliyi olan bir tərəfin öhdəliyini yerinə yetirməməsi və nəticədə digər tərəfin maliyyə zərərinə məruz qalması riskidir. Təşkilat kredit riskinə maksimum məruz qalması əsasən maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda maliyyə aktivlərinin qalıq dəyərlərində əks olunur. Potensial kredit riskinin azaldılması üçün aktivlərin və borcların mümkün xalis təsiri əhəmiyyətli deyil. Kredit riskinin konsektiviyasına məruz qalan Təşkilatın maliyyə alətləri əsasən pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərindən ibarətdir.

"Optimal Finance BOKT" MMC
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

14. Maliyyə risklərin idarə edilməsi (davamı)

Təşkilatın aktivlər sinifi üzrə kredit riskinə maksimum məruz qalması aşağıdakı kimidir:

Azərbaycan Manati ilə	31 dekabr 2020-ci il
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	30,540
Portfel alıştı üzrə debitor borclar	270,000
Cəmi qəliq dəyəri	300,540

Riski azaltmaq məqsədi ilə Təşkilat nağd pulu nüfuzlu banklara yerləşdirir.

Likvidlik riski

Həmçinin maliyyələşdirmə riski kimi də adlandırılan likvidlik riski Təşkilatın maliyyə alətləri ilə bağlı öhdəlikləri yerinə yetirmək üçün pul vəsaitlərinin toplanmasında çətinliklə üzləşməsi ilə bağlı riskdir. Likvidlik riski maliyyə alətinin ədalətli dəyərinə yaxın dəyərlə satıla bilməməsindən nəticələnə bilər.

Təşkilat kifayət qədər pul vəsaitlərini saxlayır və likvidlik tələblərini mütləadi olaraq nəzarət edir və rəhbərlik gələcək öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün kifayət qədər vəsaitin mövcud olmasını təmin edir.

Aşağıda açıqlanan bütün maliyyə öhdəlikləri faizsizdir və hesabat tarixindən on iki aydan az olan müqavilə öhdəliklərinə malikdir.

Likvidlik risklərinin 31 dekabr 2020-ci il tarixinə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir.

Azərbaycan Manati ilə	1 aya qədər	1 aydan 6 aya dək	6 aydan 12 aya dək	12 aydan 5 ilə dək	31 dekabr 2020-ci il tarixinə Cəmi
Maliyyə aktivləri					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	30,540	-	-	-	30,540
Portfel alıştı üzrə debitor borclar	270,000	-	-	-	270,000
Cəmi maliyyə aktivləri	300,540	-	-	-	300,540
Maliyyə öhdəlikləri					
Digər cari öhdəliklər	-	-	600	-	600
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	-	-	600	-	600
Xalis Likvidlik aralığı 31 dekabr 2020-ci il tarixinə	300,540	-	(600)	-	299,940
Kumulyativ likvidlik çatışmazlığı	300,540	300,540	299,940	299,940	

15. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Amortizasiya olunmuş dəyərdə qeydə alınan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri:

Təşkilat müəyyən qiymətləndirmə üsulları ilə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini açıqlamaq üçün aşağıdakı qiymətləndirmə səviyyələrindən istifadə edir: Səviyyə 1: fəal bazarda alınmış-satılan maliyyə alətlərinin (ictimai satışa çıxarılan törəmələr, ticarət və satıla bilən qiymətli kağızlar və s.) ədalətli dəyəri hesabat dövrünün sonunda bazar qiymətlərinə əsaslanır. Təşkilat tərəfindən saxlanılan maliyyə aktivləri üçün istifadə olunan bazar qiyməti cari təklif qiymətini eks etdirir. Bu alətlər 1-ci səviyyəyə daxil edilir.

"Optimal Finance BOKT" MMC
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər
31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən dövr üzrə

15. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)

Səviyyə 2: fəal bazarda alınib-satılı bilməyən maliyyə alətlərinin (hesabdan əlavə törəmələr) ədalətli dəyəri müəssisənin təxminlərinə daha az etibar edərək və mümkün qədər müşahidə edilən bazar məlumatlarına əsaslanan qiymətləndirmə üsullarından istifadə etməklə müəyyən edilir. Ədalətli dəyər aləti tələb olunan bütün əhəmiyyətli müşahidələr mövcuddursa, alət 2-ci səviyyəyə aid edilir. Səviyyə 3:

Bir və ya daha çox əhəmiyyətli amillər müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanı bilmirsə, bu maliyyə aləti 3-cü səviyyəyə aid edilir. Bu hal baza çıxarılmamış qiymətli kağızlar üçün nəzərdə tutulur.

Aşağıdakı cədvəl maliyyə alətlərini ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyəs ilə müəyyən edilən ədalətli dəyərlə təhlil edir:

Azərbaycan manatı ilə	31 dekabr 2020-ci il			
	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Səviyyə 3	Cəmi:
Maliyyə aktivləri				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	30,540	-	-	30,540
Portfel alış üzrə debitor borclar		270,000		270,000
Cəmi maliyyə aktivləri	30,540	-	270,000	300,540
Maliyyə öhdəlikləri				
Digər cari öhdəliklər	-	-	600	600
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	30,540	-	269,400	299,940

16. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar

Tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, onlar eyni qrupun nəzarəti altında olsun və ya onlardan biri digərinə nəzarət edə bilsin və yaxud maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı qərar qəbul edərkən digər tərəfə əhəmiyyətli təsir göstərə bilsin. Əlaqəli tərəflər arasındaki münasibətləri nəzərə alarkən həmin münasibətlərin hüquqi formasına deyil, iqtisadi məzmununa diqqət yetirilir.

17. Hesabat dövründən sonra baş vermiş hadisələr

"Optimal Finance " BOKT MMC-nin 12 yanvar 2021-ci il tarixli 01 nömrəli Protokoluna əsasən Təşkilatın nizamnaməsinə əlavə və dəyişikliklər edilmişdir. Nizamnaməyə əlavə və dəyişikliklərə əsasən hazırda təsisçilər və nizamnamə kapitalında mayaların miqdarı aşağıdakı kimi olmuşdur:

Azərbaycan Manatı ilə	%	12 yanvar 2021-ci il
Elçin Əsgərli	100%	150,000
Fərid Eynullayev	30%	90,000
Yusif İbrahimov	20%	60,000
Cəmi nizamnamə kapitalı	100%	300,000